ശ്രേയസ്

ഭാരതത്തിന്റെ ആദ്ധ്യാത്മികജ്ഞാനവും സാംസ്കാരികപൈതൃകവും പരിപോഷിപ്പിക്കുകയും പ്രചരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന മഹദ്ഗ്രന്ഥങ്ങൾ, അവയുടെ മൂല്യവും വ്യക്തതയും ഒട്ടും ചോർന്നുപോകാതെതന്നെ, നൂതന സാങ്കേതികവിദ്യ ഉപയോഗിച്ച് പരിരക്ഷിക്കുകയും ജിജ്ഞാസുകൾക്ക് സൗജന്യമായി പകർന്നുകൊടുക്കുകയും ചെയ്യുക എന്ന ശ്രേയസ് ഫൗണ്ടേഷന്റെ ലക്ഷ്യ സാക്ഷാത്കാരമാണ് ശ്രേയസ് ഓൺലൈൻ ഡിജിറ്റൽ ലൈബ്രറി.

ഗ്രന്ഥശാലകളുടെയും ആദ്ധ്യാത്മിക പ്രസ്ഥാനങ്ങളുടെയും വ്യക്തികളുടെയും സഹകരണത്തോടെ കോർത്തിണക്കിയിരിക്കുന്ന ഈ ഓൺലൈൻ ലൈബ്രറിയിൽ അപൂർവ്വങ്ങളായ വിശിഷ്ടഗ്രന്ഥങ്ങൾ സ്കാൻചെയ്ത് മികവാർന്ന ചെറിയ പി ഡി എഫ് ഫയലുകളായി ലഭ്യമാക്കിയിരിക്കുന്നു. ഇവ കമ്പ്യൂട്ടറിലോ പ്രിന്റ് ചെയ്തോ എളുപ്പത്തിൽ വായിക്കാവുന്നതാണ്.

ശ്രേയസ് ഓൺലൈൻ ഡിജിറ്റൽ ലൈബ്രറിയിൽ ലഭ്യമായ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ വ്യക്തിപരമായ ആവശ്യങ്ങൾക്കുവേണ്ടി സൗജന്യമായി ഉപയോഗിക്കാവുന്നതാണ്. എന്നാൽ വാണിജ്യപരവും മറ്റുമായ കാര്യങ്ങൾക്കായി ഇവ ദുരുപയോഗം ചെയ്യുന്നത് തീർച്ചയായും അനുവദനീയമല്ല.

ഈ ഗ്രന്ഥശേഖരത്തിന് മുതൽക്കൂട്ടായ ഈ പുണ്യഗ്രന്ഥത്തിന്റെ രചയിതാവിനും പ്രകാശകർക്കും നന്ദി രേഖപ്പെടുത്തുന്നു.

ശ്രേയസ് ഓൺലൈൻ ഡിജിറ്റൽ ലൈബ്രറിയെക്കുറിച്ചും ശ്രേയസ് ഫൗണ്ടേഷനെക്കുറിച്ചും കൂടുതൽ വിവരങ്ങൾ അറിയാനും പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ പങ്കാളിയാകാനും ശ്രേയസ് വെബ്സൈറ്റ് സന്ദർശിക്കുക.

http://sreyas.in

ശ്രീ.

ശ്രീനീലകണ്ഠഗുരുകൃതം

അദ്വൈതസ്തബകം

ഇതിൽ
ആത്മബോധം, [illegible]ഗീത,
ഹസ്താമലകം, [illegible], ഷ[illegible],
രാമഹൃദയം, [illegible],
[illegible]ങ്ങൾ ഇവ
അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു.

ശ്രീയുതമംഗളാനന്ദദേവിയാർ
അച്ചടിപ്പിച്ച പ്രസിദ്ധം
ചെയ്യപ്പെട്ടത.

തൃശ്ശിവപേരൂർ
കേരളകല്പദ്രുമം അച്ചുകൂടത്തിൽ അച്ചടിച്ചത.
[illegible].

ശ്രീ.

ശ്രീനീലകണ്ഠഗുരുകൃതാ

വേദാന്തമാലികാ.

ഇതിൽ

ആൎയ്യാശതകം, ഭാഷാരാമഗീതാ,

ഹസ്താമലകം, ആനന്ദമന്ദാരം, ഹരികീൎത്തനം,

രാമഹൃദയം, ആത്മപഞ്ചകം,

കൈവല്യകന്ദളീ ഇവ

അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു.

ശ്രീയുതമംഗളാനന്ദദേവിയാൽ

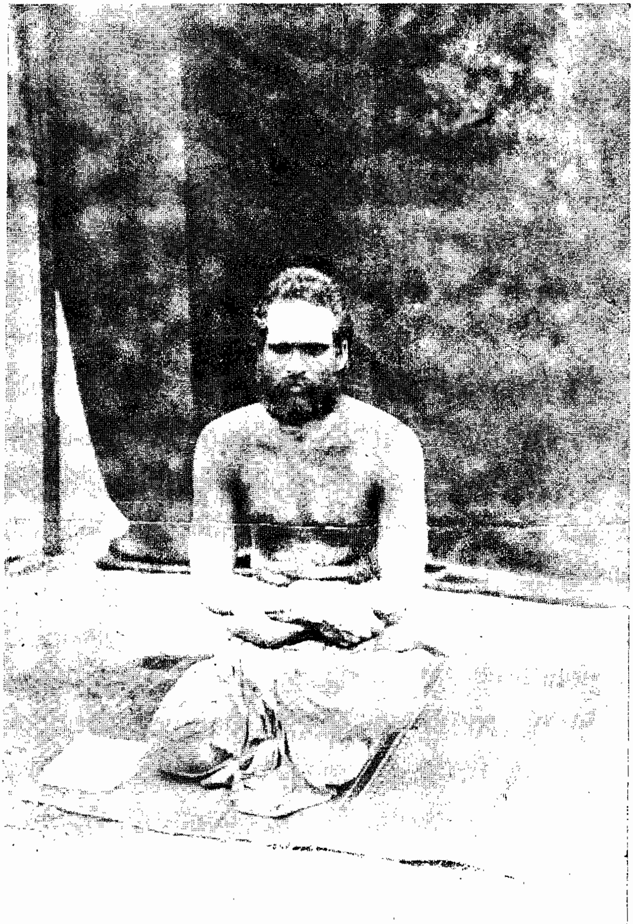
അച്ചടിപ്പിച്ചു പ്രസിദ്ധം

ചെയ്യപ്പെട്ടതു.

തൃശ്ശിവപേരൂർ

കേരളകല്പദ്രുമം അച്ചുകൂടത്തിൽ അച്ചടിച്ചതു.

൧൦൭൯.

മംഗളം.

(൧) മതിയിലിരുന്നരുളേണം
കൊതിയതിനേറുന്നദേശികേശനിതി
സതിസമ്പദ്ര്യവസിക്കും
യതിവരനെൻസ്വാമിയാംസദാനന്ദൻ

(൨) " വേദാന്തപ്പൊരുൾതന്നിൽമുങ്ങിയതുതാ
-നായിട്ടെഴുന്നെൻഗുരോഃ
പാദാംഭോജഗമായകാതകഫല
-പ്പൊടെൻമനഃപൊയ്കയെ
ശോധിച്ചിടണമിന്നതിന്നുവിഷക
-ണ്ഠാച്ച്യൻറയെൻസ്വാമിതൻ
ബോധിശ്രീതിരുമേനിബാലപദവാ
-പ്ത്യൈമേതുണച്ചീടണം "

മംഗളാനന്ദദേവി.

ശുദ്ധപത്രം.

ഭാഗം	വരി	സുബദ്ധം
൯	൨൩	ഉ‘ന്മ’നീ
൧൰	൧൪	ത്ത“റി”ഞ്ഞ്
൨൨	൧൭	അ“പ്പി”ൻ
൨൬	൫	യാ“ക്ക.”ട്ട
൩൧	൧	“രാ”ബ്ധി
൩൧	൧൰	“തെതി”ന്നു
൩൩	൬	പര“ന്നാ”
൩൯	൨൩	ശബ്ദ“ല”ക്ഷ്യൻ
൪൨	൧൨	‘ണ്ട’ജ്ഞാന
൪൬	൨൦	ചേ“തി”

ശ്രീ

വേദാന്താൎത്ഥശതകം.

ഹരിഃ ശ്രീഗണേശായ നമഃ.

ശംതമരാജ്യനിവാസീ ചിന്താങ്കുരവഹ്നിമാൻ സ്വരാധീശൻ- എൻതിരുമേനിതുണയ്ക്കുക ചിന്താമണിബാലനാമസർവ്വാത്മാ (൧) * ഇന്നെൻഹൃദയഗുഹാധിശ മിന്ദുസഹസ്രപ്രഭംരമാകാന്തം- സന്നമനസ്സോടുമനിശം കിന്നരവദനംസദാനമിക്കുന്നേൻ (൨) * വെള്ളി മഹാമല നടുവിൽ വെള്ളക്കാളപ്പുറത്തെഴുംദേവം- വല്ലീശാദികളൊടുകൂടുള്ളിൽസർവ്വേശ്വരംഭജിക്കുന്നേൻ (൩) * കാനനവാസാദേവീ കനകമൃഗാക്ഷീസരസ്വതീസാക്ഷാൽ- കനിവാർന്നാത്രമുദാ മാനസപത്മംസമാശ്രയിക്കേണം (൪) * ചില്പുരമാണെ വതാകും തൽപ്പരമാത്മാവിലിജ്ജഗൽപ്പൊടികൾ- ഉല്പത്ത്യാദികൾക്കൊള്ളു ന്നല്പേതരശക്തിയാംകൊടുംകാ

---

(൧) ശം=സുഖം. ചിന്താങ്കുരവഹ്നിമാൻ=സംകല്പരൂപമുള്ളഗ്നി ദഹനനോടുകൂടിയവൻ.

(൨) രമാകാന്തം=ശ്രീപതിം. സന്നം=ലയിച്ചു. കിന്നരവദനൻ=ഹയഗ്രീവൻ.

(൩) വല്ലീശൻ=വേലായുധൻ.

(൪) കാനനം=ബ്രഹ്മാവിൻെറമുഖം.

(൫) അല്പേതരം=അനല്പം (വലിയ). ശക്തി=മായാ.

റാൽ (൫) * നാമാദികളുടെവിരഹാൽ ഗമ്യമതല്ലാ
യ്കയാൽമനസ്സിന്നും- ചിന്മാത്രംപരമാത്മാ വാകാശ
ത്തിൽപരംപരംസൂക്ഷ്മം (൬) * അച്ഛിൽസൂര്യൻത
ന്നുടെ മെച്ചംകലരുന്നൊരംശുവിൻചേപ്പാൽ- ഉച്ചാ
വചസതാനാ മിച്ഛാവൃത്തിഗ്ഗമാഗമംസകലം (൭) *
തന്നുടെസന്നിധിമാത്രാ ലിന്നീത്തോന്നുംപ്രപഞ്ചസ
ന്താനം- അഘടനഘടനാചതുരാ കുടിലാസൂതെവിയ
ൽതതോന്ന്യങ്ങളും (൮) * ഭൂതങ്ങളഞ്ചിനേയും പ്രതി
ബിംബിച്ചുള്ളമായയിൽസാക്ഷീ- ചേതാമായാശക്തൻ
സതതംപഞ്ചീകരോതി സർവ്വജ്ഞൻ (൯) * ഈരണ്ടു
ഭാഗമാക്കി പ്പുഥിചോടപ്പാതി യഞ്ചിലോരോന്നും- ന
ന്നാലാക്കിട്ടതിനെ ത്തന്നംശത്തിങ്കലെന്നിയെക്കൂ
ട്ടി (൧൦) * അണ്ഡംപ്രാണികളെല്ലാ മെണ്ണംകൂടാതെ
സൃഷ്ടമിതിനാലെ- വർണ്ണിച്ചാവാസനയാൽ മർണ്ണാശ്ലോ
ല്പംപിറക്കമിജ്ജീവൻ (൧൧) * ഹഠ ലയ രാജാദികളി
ൽ ഹഠയോഗംചൊല്ലുവൻനിവൃത്തിക്കായ്- നിഷ്കളവ
സ്തുലയത്തെ പ്പാക്കിൽലയയോഗമെന്നുരച്ചീടാം (൧൨)

---

(൬) നാമാദികളുടെ വിരഹാൽ=നാമരൂപങ്ങളില്ലായ്കയാൽ.

(൭) അംശു=രശ്മി.

(൮) സന്താനം=പരമ്പരാ. അഘടനഘടനാചതുരാ=കൂടി
ക്കാത്തതിനെക്കൂടിപ്പിക്കുന്നതിൽസമത്ഥാ. സൂതെ=ജനിപ്പിക്കുന്നു.
വിയത്ത=ആകാശം.

(൧൧) സൃഷ്ടം=ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടു.

(൧൨) ഹഠം=ഹഠയോഗം. ലയം=ലയയോഗം. രാജാദിക
ളിൽ=രാജയോഗം മുതലായവയിൽ.

* രാജാഖ്യയമാംയോഗം വ്യാജംവിട്ടിങ്ങുവന്നിട്ടു മേലിൽ- ഹഠമിതിസൂര്യേന്ദുക്കൾ കൂടയൊരുയോഗം ഹിവായുവിൻയോഗാൽ (൧൩) * യോനൌകാലിൻ പ്രപദം മേഢ്രേ ചാന്ന്യംനിയോജ്യനാസാഗ്രം- നോക്കിച്ചിബുകംഹൃദയെ ചേർക്കിൽസിദ്ധാസനംഭവിച്ചീട്ടും (൧൪) * ഊർവ്വോർമ്മുകളിൽപാദൌ വ്യത്യസ്തംവച്ചിരുന്നുപത്മത്തിൽ- ഇഡയാൽപൂരിതമാക്കുക നാഡ്യാബാഹ്യത്തിലുള്ളവായുവിനെ (൧൫) * എത്രവിനാഴികപൂരിച്ചത്ര ചതുർഗ്ഗുണംപലങ്ങൾകുംഭിച്ച്- പിംഗലയൂടെവിരേചിച്ചങ്ങുവിടാംകുംഭകാഭ്‌കാലത്താൽ (൧൬) * മുന്നെയിഡയിൽപൂരി ച്ചന്ന്യത്തിൽക്കൂടവെപുറത്താക്കി- പിന്നെയുപേക്ഷിച്ചതിനാലന്ന്യനംപൂരകം സുകത്ത്വ്യം (൧൭) * മദ്ധ്യസിരാവഴിശബ്ദം ശ്രുദ്ധിഭവിച്ചുള്ളദേഹമദ്ധ്യത്തിൽ- കണ്ണുമുഖാദികൾമൂടി ട്ടണ്ണോധിരവംകാണാക്കേട്ടിടാം (൧൮) * സൂക്ഷ്മംസൂക്ഷ്മംസേവിച്ചക്ഷണമതിലങ്ങുമഗ്നനാസ്വരികിൽ- കാൽക്ഷണനേരംസുഖമുണ്ടക്ഷയമാകുംസപത്രപത്രപ്പന്ന്

(൧൩) ഹഃ=സൂര്യൻ. ഠഃ=ചന്ദ്രൻ. സൂര്യേന്ദുക്കൾ=പ്രാണാപാനന്മാർ.

(൧൪) യോനൌ=യോനിസ്ഥാനത്ത. നിയോജ്യ=ചേർത്ത. ചിബുകം=താടി.

(൧൫) തുടകളിൽ പാദങ്ങൾ വ്യത്യാസമാകുംവണ്ണം വച്ച പത്മാസനത്തിലിരുന്നിട്ട.

(൧൬) പലങ്ങൾ=വിനാഴികകൾ. കുംഭിച്ച=കുംഭകംചെയ്തു.

(൧൮) മദ്ധ്യസിരാ=സുഷുമ്നാനാഡി. അണ്ണോധിരവം=കടലൊച്ച.

(൧൯) * മൂലത്തുങ്കൽപ്രപദം ഗളമൂലെസംപ്രയുജ്യ
ഹംസവേയും- ഊൎദ്ധ്വംകൊള്ളുകിലന്നേ മദ്ധ്യദ്വാരത്തി
ലാവിശുംപ്രാണൻ (൨൦) * യോഗത്തിൻകുഞ്ചികയിതു
ഭാഗംകൂടാതുരസ്സുമന്നേരം- ഗുഹയുടെമദ്ധ്യത്തിങ്കൽ ജി
ഹ്വാന്തകരുംമഹൌഷധംവഹതി (൨൧) * കിഞ്ചിൽ
കണ്ണുമിഴിച്ചു ഞങ്ങിത്തെററിക്കയ്യൂൎദ്ധ്വമക്ഷിയുഗം- ദൃ
ഷ്ടിമനസ്സുകൾജ്യോതിഷി പെട്ടാൽപ്രാണൻക്ഷണത്തി
ലൂൎദ്ധ്വഗനാം (൨൨) * തത്രലയിച്ചൊരുദൃഷ്ടിക്കെത്തും
സൎവ്വംനിനച്ചുകണ്ടിടാൻ- പേൎത്തുംസംസൃതിയില്ലവ
ന്നിങ്ങുവിമുക്തൻവിധീടെലോകത്തോ (൨൩) * ധ്യാ
നസമാധികളെല്ലാം വിനയമൊടിതിനാൽവരും ചിരാ
ഭ്യാസാൽ- ഭ്രഷ്ടനുപോലുംസ്വൎഗ്ഗം കിട്ടുംപിന്നീടുമുക്തി
യുംനൂനം (൨൪) * ഗംഗാദികളുടെപശ്ചിമ സംഗമദേ
ശെസുമേരുപൃഷ്ഠത്തിൽ-സംഗവിലീനസുധാകര നംഗം
പൂൎണ്ണീകരിക്കിൽമൃതിയില്ലാ (൨൫) * ഗളദമൃതത്തെത്ത
ന്നെകളയാതങ്ങോട്ടുചേൎത്തുറപ്പിക്കിൽ- തളിരൊടുസദൃ
ശംനനാ യുലയാതിദ്ദേഹമങ്ങുനിന്നിടും (൨൬) *ഖേച

---

(൨൦) പ്രപദം=പിൻകാൽ.

(൨൧) കുഞ്ചികാ=താക്കോൽ. ഗുഹയുടെ=ചിദാകാശഗുഹയുടെ. ജിഹ്വാ=നാക്കു. വഹതി=ഒഴുകുന്നു.

(൨൨) ഊൎദ്ധ്വം=മേല്പട്ടു. ജ്യോതിഷി=തേജസ്സിൽ.

(൨൩) സംസൃതി=സംസാരം.

(൨൪) ഭ്രഷ്ടൻ=യോഗഭ്രഷ്ടൻ.

(൨൫) ഗംഗാദികളുടെ=ഇഡപിംഗലസുഷുമ്നകളുടെ മുകളിൽ ചേരുന്നടത്തു. സുധാകരൻ=ചന്ദ്രൻ.

രിതന്നെയറിഞ്ഞി ട്ടാചരണംചെയ്തീയങ്ങുമപ്പുരുഷൻ-
തീററിക്കാകാകാലനു പാററയ്ക്കുന്നംഭവിച്ചിടാത്തിപോ
ൽ (൧൭) * കുണ്ഡലിതന്നെയുണർത്തിത്തിണ്ണന്നാനാഭി
ദേശമാകുഞ്ച്യ-ഭ്രൂമദ്ധ്യസ്ഥിതജിഹ്വൻ യമനേവഞ്ചിച്ചി
ട്ടുന്നുമുറയേതാൻ(൧൮) *കാലാഗമനമറിഞ്ഞക്കാലഗ്രാ
സിവിലത്തിൽവാണുസുഖം- അമൃതിൻനുരയെഭക്ഷി
ച്ചുമലന്നിങ്ങോട്ടിറങ്ങിടാംമേലിൽ (൧൯) * ചന്ദ്രകലോ
ജ്ജ്വലഗുഹയതി ലൊന്നുംതിന്നാതിരിക്കുമാറാക്കി- എ
ന്നുംപാലനചെയ്വാൻ നന്നായിട്ടാശ്രയിക്കഗുരുപാദം
(൨൦) *സോമപനായിട്ടുന്നതിനാമലപുത്രീതുണയ്ക്കുമത്യ
ന്തം- കാമാരിപ്രിയതന്നെ സ്സാമോക്ത്യാസേവചെയ്യു
ണംവിരവിൽ (൨൧) * ജിഹ്വാഗ്രേപനിമതിയെ സ്സാ
ഹസിയാരൊവധിപ്പൂഘടിനേരം. മഹിതാസ്ത്രങ്ങളുമേ
ല്ക്കാ ദേഹത്തിൽതക്ഷകൻകടിച്ചാലും (൨൧) * ജാനു
വരേക്കുംപൃഥിവീ മഞ്ഞൾനിറംവായുവംദ്ദ്രനിലനിത്തി-
ലമ്മൊടുധാതൃദ്ധ്യാനാ ലമ്മഹിമുട്ടിന്നധോജിതംചതു
രം (൨൨) * ചന്ദ്രാദ്ധംപായുവരെ സ്സാന്ദ്രീകുർവ്വന്നി
ഹൈവവായുവിനെ- വംജ്വപ്ലപാഹരിതന്നെ രഞ്ജന

---

(൧൭) ഖേചരീ=ഖേചരിമുദ്രാ. ആചരണം=അഭ്യാസം.

(൧൮) ആകുഞ്ച്യ=ആകർഷിച്ച് (ഉഡ്യാണബന്ധംചെയ്ത്).

(൨൦) ഉജ്ജ്വലം=പ്രകാശിച്ചത്.

(൨൧) സോമപൻ=കലാജലം (അമൃത്) സേവിക്കുന്നവൻ. കാമാരിപ്രിയാ=(കുണ്ഡലീ)ശക്തി.

(൨൨) ധാതൃധ്യാനം=ബ്രഹ്മാവിനെ ധ്യാനിക്കൽ. ചതുരം=ചതുരശ്രം.

ചെയ്താൽജലേഭയംനാസ്തി (൰൪) *ഏല്ക്കുമലംവന്നെയ
ഗ്നീ മുക്കോണവിടെജ്വലിക്കുരുദ്രനൊടെ_ നാഴികയഞ്ചു
വരെക്കും വാഴുകരേഫംനിനച്ചുവഹ്നിജയം (൰൫)
* അന്തർഭ്രൂയുഗമദ്ധ്യേ ചന്തംചിന്തുംഷഡശ്രനീലമതി
ൽ_ പ്രാണനെയമിതിതടഞ്ഞഥ വാണാലഞ്ചാംഘടി
കയന്നിടും (൰൬) *ധൂമ്രാമൂർദ്ധ്വാവോളംഹംബീജത്താ
ൽസദാശിവംപാർത്തു_ ധാരണചെയ്യതിനാലേ പാരം
സൌഖ്യംവരുന്നുമേൽഗതിയും (൰൭) *കീടംമൂത്തലെ
ന്നുപദം പാടേഭേക്കാംനിനച്ചുപോതെല്ലാം_ പട്ടമതി
യോഗിപിടിച്ചതു കട്ടതെന്നാലുംവരുന്നുപടലയൊടെ
(൰൮) * മനസാകല്പിക്കുന്നവ യനലൻനന്നാസ്ഥണക്ക
യെന്നിതുപോൽ_ കനകക്കുന്നുകുഴിക്കുക ഫലനസത്താ
യിട്ടിരിക്കസകലവുമാം (൰൯) *വൈരാഗ്യാഗ്നിയിലെ
ല്ലാ മെരിചെയ്തിട്ടേകചിത്തനായേറം_ പരമരസ
ത്തൊടുകൂടെ ഗുരുശുശ്രൂഷാസദൈവചെയ്യേണം (൨൦)
* പരമാനന്ദം സിദ്ധിയി ലൊരുനേരത്തും വരാത്തതാ
ണെന്ന്_ജൈഗീഷവ്യൻചൊല്ലു ന്നാഗമമൂലപ്രമാണ
മാനന്ദം(൨൧) *ലൌകികഭോഗംവിട്ടി ട്ടുകമേയന്ന്യംനി
നച്ചുകാം ക്ഷികിൽ_വിട്ടതുകൊള്ളുംസരസൻപട്ടിന്റൊ
ക്കുംപരാർദ്ധ്യഹീനനവൻ (൨൨) * ഇന്നാഭരണമണി
ഞ്ഞഥ പൊന്നുംകുംഭത്തൊടൊത്തകുചയുഗ്മം_ ഗന്ധി

(൰൫) രേഫം=രംബീജം.
(൰൬) ഷഡശ്രം=ആറുകെട്ട്.
(൨൦) സദൈവ=എല്ലായ്പൊഴും.
(൨൨) പരാർദ്ധ്യം=ശ്രേഷ്ഠ്യം (യോഗ്യത).

ക്കുന്നൊരുമാംസംസന്ധിച്ചല്ലോവിനിൎമ്മിതംവിധിയാ
ൽ (൪൩) * പട്ടുകിടക്കുംചുടലയി ലട്ടകൾമൂടിക്കിടക്കു
വെതന്നെ- നാസ്ക്കൾവലിയ്ക്കുന്നതിനെ പ്പാൎക്കുന്നോര
ത്തമഹോസുഖംകിന്നു (൪൪) * പായുംകാലത്തെല്ലാം
പൂയംചൊരിയുംവസാഗ്രയുഗ്മത്തിൻ- വായിൽപെട്ടുമ
രിപ്പിത്തു പേയാംകടലിൽസമൎത്ഥമാനിജനം (൪൫) *
നാഡിവിടന്തിമലമാ സ്വാദിക്കുന്നോരപാനവായു
വിനാൽ-ധൂപിതഗന്ധപ്ലാത്ഥ്യാ പാപക്കുഴിയിൽകെ
ട്ടുന്നനരജന്മം (൪൬) * പനിനിലമെന്ന കണക്കിവ
നനവാസ്സ്യാണാം ചലാദിയാൽസതതം- തള്ളിവരു
ന്നൊരുമലജലമെള്ളംപോകാനിനസ്സിലിവവിട്ട് (൪൭)
* ശൌചജലത്തിൻ പാനം യാചിച്ചീടുന്നൊരട്ട
നാഡീങ്കൽ- സന്തതലഗ്നന്മാരവർ തന്തലകൊട്ടിപ്പി
റന്നുവലയുന്നു (൪൮) * ചലരക്തങ്ങൾനിറഞ്ഞൊരു
തലയിൻഭാഗത്തു ചന്ദ്രസാദൃശ്യം- മമതാമൂലംചൊല്ലും
കൃമിവിഷ്ഠാസ്തുതിയെന്നപോൽവിടന്മാർ (൪൯) * ആ
ഭരണാദിവെടിഞ്ഞാൽ ശോഭകരഞ്ഞൊന്നുമില്ലിവൎക്കു
ഞ്ഞും- സഭയിലതെത്രയുമേറ്റം ശുഭമല്ലാത്തൊരുചി

---

(൪൩) സന്ധിച്ച=ചേൎത്ത.

(൪൪) കിന്നു=എന്ത്.

(൪൫) പൂയം=ദുൎഗ്ഗന്ധം. വസാ=നാഡീ.

(൪൬) ധൂപിതം=പുകച്ചത്.

(൪൮) ലഗ്നന്മാർ=പററിയവർ.

(൪൯) ചന്ദ്രസാദൃശ്യം=ചന്ദ്ര (സാമ്യം) തുല്യതാ. മമതാ=(എന്റേതെന്ന) അഭിമാനം. അപകാരി=വിരോധി.

ത്രസദൃശംന്നു (൧൦) * കണ്ടാല്ക്കനലതിരുചിരം കൊണ്ടാൽദേഹംപഴുത്തുകഴയുന്നു തീണ്ടിക്കൊല്ലുംപാമ്പിനെ മണ്ടിക്കെട്ടിപ്പിടിക്കസുഖമാമോ (൧൧) * നാരികൾതന്നുടെദൃഷ്ടിയി ലാരും നീറുന്നറിഞ്ഞിടാമൂഢർ- ചാരിൽഫണിയൊരുദേഹം ജരയാക്കുംനാരിമാർശതം തൊട്ടാൽ (൧൨) * അപകാരികളുടെമേലിൽ കോപം ചെയ്കുംജനങ്ങളെങ്കിലഹോ- കോപത്തോടുംസ്ത്രീയൊടു മേഷാംക്രോധംവരാത്തതെന്തുമൂലം (൧൩) * പോരംചേൎന്നകുടത്തിൽ ചോരുംവെള്ളത്തൊടൊക്കുമായുസ്സ്- ഐന്ദ്രംവില്ലുകണക്കെ മന്നിൽഭോഗംക്രമേണ മറയുന്നു (൧൪) * ധനചാഞ്ചല്യമതോൎക്കിലാനച്ചെവിപോൽശരീരഭംഗിസദാ- മിന്നൽപ്പിണരൊടുതുല്യം തോന്നിപ്പോകുന്നിതല്പനിമിഷത്തിൽ (൧൫) * ഏവരുടെനേത്രനിമേഷയി ലിവിടെത്തോന്നുംപ്രപഞ്ചതത്വങ്ങൾ- വിലയംകൊള്ളുന്നവരും തുലയുന്നപ്പോൾ സ്ഥിരതയെവിടിങ്ങ് (൧൬)* ബന്ധംമോക്ഷമിവറ്റെസ്സന്ധിപ്പിക്കുന്നതുംമനസ്സൊന്നാം- സംകല്പത്തോടൊത്തതു പങ്കംകാമാദിയററതേമുക്തം (൧൭) * അങ്കുരശാഖാഫലദലസങ്കുലമാമിപ്പ്രപഞ്ചവൃക്ഷസ്യ- ചിത്തം മൂലമനൎത്ഥം പേൎത്തും സങ്കല്പശോഷണാദ്ദഗ്ധം (൧൮)

---

(൧൪) ഐന്ദ്രം=ഇന്ദ്രന്റേത.

(൧൫) ചാഞ്ചല്യം=ഇളക്കം.

(൧൮) സംകല്പശോഷണം=സംകല്പത്തെ ദഹിപ്പിക്കൽ. ദഗ്ധം=ദഹിച്ചതാമെന്നൎത്ഥം.

* ഐകാത്മ്യചിത്തലയം പകലിരവഭ്യാസതോ
യദാനാസ്തി- രാത്രികളിൽഭൂതംപോ ലാർത്തീടുംവാസ
നാമനസ്സിങ്കൽ (൧൯) * ദർപ്പംനാശമടഞ്ഞി ട്ടെപ്പോ
ഴംശാന്തമാംമനസ്സിന്റെ- സർപ്പവിഷാധിക വാസ
ന യപ്പത്മിനിയെന്നപോൽകെടുംമഞ്ഞിൽ (൨൦) *
വാസനയീഴ്ത്തമനസ്സിനെ നസ്യോതവൃഷംകണക്കബ
ന്ധിപ്പാൻ- ബ്രഹ്മാഭ്യാസംസദ്ഗുരു സമ്മേളനമാദിയാ
ല്ക്കഴിഞ്ഞീടും (൨൧) * ചിത്തമരത്തിനുബീജം പാ
ർത്താൽരണ്ടൊന്നുവായുചാഞ്ചല്യം- അന്യംവാസന
യെന്നിതി ലൊന്നിൻനാശേവിനഷ്ടമാംരണ്ടും (൨൨)
*ആശയമെല്ലാംവിട്ടാൽ നാശമതാംചിത്തഭാവവുംമൌ
നം- ബോധമൊഴിഞ്ഞാൽവരുമേ നിധിയാമമനസ്ത്വ
ശാന്തിയെന്നിവയും (൨൩) * തല്പദലക്ഷ്യാർത്ഥങ്ങളി
ൽ വ്യുല്പത്തിയെഴുന്നിടുന്നവാറൊക്കെ- കെല്പൊടുശാ
സ്ത്രാർത്ഥത്തെ ത്തപ്പാതെപ്പോഴുമഭ്യസിക്കേണം (൨൪)
* കർമ്മവിപാകാൽതല്പദ മാർമ്മാറഭ്യസ്തമായ്വരുന്നേരം-
നിർമ്മൂലംചെയ്തീടാം നിർമ്മലബുദ്ധ്യാസവാസനാംശു
ഭദാം (൨൫) * വാസനയെല്ലാംപോയാ ലാസനമൊ

---

(൧൯) ഐകാത്മ്യ=അദ്വയബ്രഹ്മത്തിൽ. യദാനാസ്തി=യാതൊരളവില്ല.

(൨൧) നസ്യോതവൃഷം=മൂക്കുതുളച്ചകാള(യെ).

(൨൨) വിനഷ്ടം=കെട്ടത്.

(൨൩) ആശയം=വാസനാ. അമനസ്ത്വം=ഉന്മനീ (തുര്യാവസ്ഥാ).

(൨൫) വിപാകം=പരിപാകം. നിർമ്മൂലംചെയ്തീടാം=നശിപ്പിക്കാം. സവാസനാംശുഭദാം=സദ്വാസനയെ.

പ്പിച്ചിരുന്നുകൊണ്ടേവം- ഒന്നൊന്നായ്വിട്ടീടാം പിന്നഥ
മോക്ഷേച്ഛയാദികംസകലം (൩൬) * വിഷവിഷയാ
ശയമെല്ലാം ശോഷിപ്പിച്ചാശ്ശുതന്മനസ്സിനെഴും- മൈ
ത്രീകരുണാമുദിതാ ഇത്യാദികൾ മിത്രദീനഖിൽചെയ്ക
(൩൭) * പിന്നതുവിട്ടിട്ടനിശം നന്നായ്ചിന്മാത്രമഭ്യസി
ക്കേണം- ഇങ്ങിനെപലനാൾശീലി ച്ചങ്ങുവശത്തായ്വ
രുന്നകാലത്ത് (൩൮) * ബുദ്ധ്യാദികളൊടുകൂടീ ട്ടദ്ധ്യാ
സവശം കളഞ്ഞിട്ടുംശുദ്ധം- ശേഷിക്കുന്നദ്വയനോ
പാധികമായ്വരുന്നതാനായി (൩൯) * ഉത്തമശ്രേണി
കൾക്കെന്നിയി ത്തെത്താസാക്ഷാലിതാണു പരഭൂമീ-
ഇത്തരമെല്ലാംമുനിവരരൊത്തുപറഞ്ഞാരിതിൽസുഖ
വാസ്സും (൪൦) * എപ്പോഴപാനാസ്തമനം ശില്പംപ്രാണ
ൻജനിച്ചിടാഹൃദയെ- അപ്പോഴതാംകുംഭകമെ നുൾ
പ്പൂവിലറിഞ്ഞിടുന്നുയോഗജ്ഞർ (൪൧) * ബാഹ്യേ
പ്രാണൻഗതനായ് ദേഹത്തിന്നുള്ളിലങ്ങപാനൻറെ-
ഗതിവന്നിടക്കൂടുന്നി ല്ലതുപൂർണ്ണാവസ്ഥയാം ബാഹിർഭാ
ഗെ (൪൨) * ബ്രഹ്മാകാരംവൃത്തി ക്കുണ്മയിലുണ്ടായ
ഹന്തയുംപോയാൽ- അമ്മഹിതസ്ഥിതിയതിനെ സ്സ
മ്മതമായ്ക്കുറുവോർസമാധേതി (൪൩) * വൃത്ത്യാദിക

---

(൩൬) വിഷവിഷയാശയം=വിഷംപോലുള്ളവിഷയവാസനയെ.

(൪൦) പരഭൂമീ=പര്യവസാനം.

(൪൧) യോഗജ്ഞർ=യോഗികൾ.

(൪൨) ബാഹ്യേ=പുറത്ത്. (൪൩) അഹന്താ=അഹംകാരം. മഹിതം=മഹത്തായ. സമാധാ-ഇതി=സമാധിയെന്ന്.

ളൊഴിയുമ്പോ ഴത്തല്പമില്ലങ്ങുനിർവ്വികല്പകമാം- യുക്ത്
നാക്കിത്തുക്കുടാ വേദാന്തം ചെയ്യും ഹംസാദിയാലെന്ന്യേ
(൧൪) * അതുനീയെന്നോതുമ്പോൾ ചൈതന്യത്തെഗ്ര
ഹിക്കണംവാക്കിൽ- ജ്ഞാജ്ഞത്വാദികൾവിട്ടഥ ര
ഞ്ജിപ്പിക്കുന്നസീതിപദഭാഗം (൧൫) * ഇദമഹമിങ്ങി
നെരണ്ടാ യുദിതംജഗതിതലത്തിലെല്ലാമെ- അഹമി
തിശബ്ദംചേതന മിഹമറ്റൊന്നോതിടും പരാക്കുത
ന്നെ (൧൬) * തോന്നുംചേതനസംഗാ ലെന്ന്യേഹം
കാരമർത്ഥമായീടാ- പ്രത്യക്ശബ്ദത്തിന്നത്രു നിത്യംദേ
ഹാദിവാചകംനസ്യാൽ (൧൭) * ചിന്താശൂന്യന്മാര
വർ ഭ്രാന്ത്യാദേഹാത്മവസ്തുവിൽകൊൾവൂ- ചേതന
ദീപ്താഹംകൃതി യതിന്നടേചേർച്ചാവശാലോറം (൧൮) *
മിന്നുമിരിമ്പുദഹിക്കു ന്നെന്നേടത്തഗ്നിതാനെരിക്കുന്നു-
എന്നതുപോലെനിനച്ചാ ലിന്നഹമർത്ഥംപരാല്പരംവ
സ്തു (൧൯) * വെവ്വേറായുള്ളവയെ സ്സർവ്വംതാനാക്കിന
ച്ചുകണ്ടിട്ട്- ഗർവ്വംവിട്ടഥതന്നെ സ്സർവ്വാത്മാവായറി
ഞ്ഞിടാംമേലിൽ (൨൦) * അറിയലിനേയുംപരിചൊടു
നിറഭ്രമീലദ്വയങ്കലാക്കിട്ട്- തിറമൊടുലയവുംസത്താ
യേറെശ്ശോഭിച്ചിടുന്നുഗൂഢനോക്കാൽ (൨൧) * കുററിയി

---

(൧൫) ജ്ഞാജ്ഞത്വാദികൾ = സർവ്വജ്ഞത്വാല്പജ്ഞത്വാദികൾ.
(൧൬) നസ്യാൽ = ആകാ.
(൧൭) ഭ്രാന്ത്യാ = അജ്ഞാനത്താൽ.
(൧൮) ചേതനാദീപ്താഹംകൃതി = ചൈതന്യത്താൽ വിളങ്ങപ്പെട്ട
ട അഹംകാരം.

ലുണ്ടാംചോരൻ കുററിജ്ഞാനത്തിനാൽനശിക്കുമ്പോ
ൽ- ബ്രഹ്മൈവാഹമിതെന്നാ ലമ്മിഴിതന്നിൽകെട്ടു
ന്നവൃത്തികളും (൭൨) * കൂടാഭേദംപാർത്താൽ കൂടസ്ഥ
ൻബ്രഹ്മമെന്നിവററിന്- ഇന്നിതിനോക്കിൽസാക്ഷാ
ൽ മുന്നേതിന്നു ബാധകത്തിനാലൈക്യം (൭൩) * ബ്ര
ഹ്മമഹംതാനെന്നതി ലമ്മഹിതാംശംത്യജിക്കബ്രഹ്മ
ത്തിൽ- മഹിമാല്പതാദികൾതങ്കലു മെന്നാലൈക്യംവ
രുന്നുചിന്മാത്രേ (൭൪) * ഗുരുകാരുണ്യാലെന്നിയി രു
ളവിട്ടാലും നിലത്തെവിട്ടാലും- വരികില്ലായതുമൂലം
വിരവിൽപാദംഗുരോസ്സുസംസേവ്യം (൭൫) * സാധ
നസമ്പന്നന്നിതു നിധിയായേററംസുഖേനകിട്ടന്നു-
വിരതിശമാദികളററാൽ ചേരുംപോലാംസമുദ്രമറുതീ
രം (൭൬) * ഊഷരദേശേനന്നാ സ്സൃഷ്ടിച്ചാൽബീജമെ
ങ്ങിനെയപ്പോൾ- വിഷയിക്കേതുംചൊന്നാൽ വിഷ
മെന്നോണംഭവിച്ചിടുംകിഞ്ചിൽ (൭൭) * മൂലാധാരമ
തിങ്കേ നാലയെഴുമക്ഷരബ്ദചിന്തനംകൊണ്ടും- വായുഗ
മാഗമ മനനാൽ സ്വയമായിട്ടും വരുന്നിതെല്ലാമേ

---

(൭൨) ചോരൻ=കള്ളൻ. ബ്രഹ്മൈവാഹം=ബ്രഹ്മംതന്നെഞാൻ.

(൭൩) കൂടസ്ഥൻ=ബുദ്ധ്യുപാധികചൈതന്യം (ജീവസാക്ഷി) ഒന്നു മുഖ്യസാമാനാധികരണ്യം മറെറാന്നു ബാധാസാമാനാധികരണ്യം. മഹത്വാല്പത്വങ്ങളെക്കളക.

(൭൬) വിരതി=വൈരാഗ്യം.

(൭൭) വായുഗമാഗമമനനം=പ്രാണാപാനന്മാരുടെ ഗത്യാഗമനവിചാരം.

(൭൮) * പ്രണവമനാഹതത്രുപാൽ പ്രാണൻവഴിയായ
ഗമിപ്പൂ യോഗികളിൽ- വീണിടുമെണ്ണകണക്കിതു മ
ണിനാദംപോൽവിടാതെനിന്നീടും (൭൯) * ഇതിന്റെ
ടെയഗ്രം ബ്രഹ്മം ജ്യോതിർമ്മയമായവാച്യമായേററം-
അതിസൂക്ഷ്മത്താലറിയാ മതിയാൽകാണുന്നവൻസൂ
വേദജ്ഞർ (൮൦) * അപരംപരമെന്നിങ്ങിനെ യുപ
ദേശംചെയ്തിടുന്നുതാരത്തെ- അപരംശബ്ദബ്രഹ്മം വ്യ
പദേശത്തിൽപെടാത്തതാണുപരം (൮൧) * പ്രണ
വംതന്നെജപിച്ചാ ലണയാംസഗുണത്തെയാകയാല
പരം- ഇതുബോധിച്ചാൽപരമാ മതിനാൽചേരുംപ
രാപരതത്വങ്ങൾ (൮൨) * ആത്മാവിങ്കൽജഡതയുമാ
ത്മഗുണത്തെശ്ശരീരമാദിയിലും- മനസാദ്ധ്യാസബല
ത്താ ലനിശംസംസാരമിങ്ങുപുരുഷന്ന് (൮൩) * നി
ത്യംമുക്തൻതാനെ ന്നോർത്തറിയുമ്പോൾകെടുന്നുസം
സൃതിയും- സാക്ഷിത്വത്തെപെററാൽ സാക്ഷാലാന
ന്ദമുണ്ടാവന്നമിതം (൮൪) * ഹിതമിഹസർവ്വജനത്തി
ന്നു മിതിലേറെപ്പാക്കിലെന്തുപരമുള്ളു- രാഗംനാശമട
ഞ്ഞാൽ വേഗംചേരാംസ്വാരാജ്യമിവണ്ണം (൮൫) * ത
ത്വംശാസ്ത്രാർത്ഥങ്ങളി ലെത്തിച്ചിത്തംസ്ഥിരീകരിക്കേ
ണം- ഓർത്തുവലച്ചിൽവരുന്നതു പാർത്തുഗുരുവുംനിജം
പദംനൽകും (൮൬) * ദേഹംദേവാലയമിതു ദേഹീ
സാക്ഷാൽശിവൻപരബ്രഹ്മം- അജ്ഞാനാദിമലത്തെ
വിജ്ഞാനാംഭസ്സുകൊണ്ടുശുചിയാക്കി (൮൭) * സോ

---

(൮൧) താരം=പ്രണവം. വ്യപദേശം=കഥിക്കൽ.

ഥംഭാവമെടുത്തഥ സഹസാപൃജ്ജിച്ചുറച്ചുവഴിപോ
ലെ– വൃത്തിവിനാശംവന്നിടി ലത്തൽകുംഭംപൊളി
ച്ചുവിളയാടാം (൯൮) * ആനന്ദക്കടലാടിയ മാനസ
സൌഖ്യംകിമത്രവക്തവ്യം– ജനിമൃതിയററവർതന്നെ
ഫലനമായുണരുന്നഹോ ന ചിത്രംതൽ (൯൯) * ഉ
ണരുന്നെന്നതുമെങ്ങിനെ ഗൌണംവിട്ടിട്ടുരച്ചിടാമോ
ത്താൽ– സൎവ്വംഭഗവാനറിയും നിവൃത്തിയുണ്ടാംനമുക്ക
പൂൎണ്ണത്വം (൧൦൦) * നീലഗളാഖ്യകൃതംത്വിദമലിവൊ
ടുചിത്തെകരോതിയഃസതതം– വേദാന്താൎയ്യാശതകം
പദമവനടയുന്നുവൈഷ്ണവംവിദ്വാൻ (൧൦൧)

"വേദാന്താൎയ്യാശതകം സമാപ്തം."

ശ്രീരാമഗീതാഭാഷാ.

ഹരിഃ– ശ്രീദേവിലാളിതപദാംബുജനായരാമം
സ്സോദൎയ്യനങ്ങൊരുദിനംവിജനത്തിൽവാഴ്ത്തി– മോദാ
ലടങ്ങുപരിശുദ്ധമനസ്സൊടെതാൻ ചോദിച്ചതിന്ന
രുളിരാമനുദാരമൎത്ഥം (൧) * വൎണ്ണാശ്രമത്തിനുസമം
സ്വമുരച്ചകൎമ്മം മുന്നംകഴിച്ചുമനതാർപരിശുദ്ധമാ
ക്കി– തന്നാലുസാധനമുദിക്കയൊഴിച്ചുസൎവ്വ മന്നം.ശ്രു

(൧) രാമം=രാമനെ.

(൨) സ്വം=തന്റെ. നാലുസാധനം=സാധനചതുഷ്ടയം.

യിക്കഗ്ഗുരുവെനിജമോക്ഷണാത്ഥം (൪) * ഉണ്ടാസ്സുരു
ക്രിയയിനാൽപലദേഹലാഭം രണ്ടാംപ്രിയാപ്പ്രിയമുദി
ക്കുമതിന്നുശേഷം- രാഗിക്കധമ്മാധമ്മമിതിന്നുദേ
ഹം വേഗംപ്രവൃത്തിപുനരിങ്ങിനെചക്രതുല്യം (൫)
*ഓത്തീടിലിന്നിതിനുകാരണമാമവിദ്യാതത്ത്യാഗമിങ്ങു
വിഹിതംവിധിയിങ്കൽമുമ്പായ്- വിദ്യൈവയോഗ്യ
യിതിനാശ്രുവിനാശമേകാൻ സദ്യോവിരോധവഴിയ
ല്ലിരുളാണ്ടകമ്മം (൬) * അജ്ഞാനഹാനിയതുപോൽ
നഹിരാഗനാശം വിജ്ഞാനമെന്നിയതുദോഷസമൂഹ
മെല്ലാ- സംസാരവാരണവുമില്ലതുകൊണ്ടുവിദ്യാ നം
സെവിചാരഭരമേററിയിരുന്നിടേണം (൭) * അല്ലീവി
ധംശ്രുതിയിനാലുപദിഷ്ടമാണി ങ്ങെല്ലാവിധക്രിയക
ളുംഉളവിവിദ്യപോലെ- മുക്തിക്കസാധനാമതായ്മനുജക്കു
കാഴ്യ മുക്തംഹിവിദ്യയതുതൻതുണയായിടുംമേൽ(൮)
* കമ്മംത്യജിക്കലിലഹൊ ശ്രുതിയോതിദോഷ മ
മ്മോചനാത്ഥിയവനാലിതുകാഴ്യമാംതൽ- നൈവം
സ്വതന്ത്രയിതുനിശ്ചലകാഴ്യകത്രി സേവിക്കയില്ലപ
രമിങ്ങുതുണക്കുവിദ്യാ (൯) * അല്ലേവമഥപരമതെങ്ങി
നെസത്യകാഴ്യ മെല്ലാസ്സഹായകരണത്തെയുമാശ്ര
യിപ്പു- "കില്ലില്ല"വിദ്യയതുപോൽവിഹിതങ്ങളാകും

---

(൫) രണ്ട = ദ്വന്ദ്വം.

(൬) അവിരോധം = വിരോധമില്ലാസ്സു.

(൭) വാരണം = നിവൃത്തി. അംസെ = ചുമലിൽ. വിചാരഭരം
വിചാരമാകുന്ന ചുമട്.

(൮) അല്ലീവിധം എന്നു തുടങ്ങി ആക്ഷേപം.

(൯) നൈവം എന്നു തുടങ്ങിയ ഉത്തരാദ്ധം സിദ്ധാന്തം.

ചൊല്ലുള്ളകൎമ്മമതു ചേൎന്നുവിമുക്തിഹേതു (൧൯) * ഏ
ന്നോതിടുന്നു ചിലരിങ്ങിനെ പൂൎവ്വപക്ഷ മെന്നാലബാധ
മതു ദൃഷ്ടവിരുദ്ധമാകെ- ദേഹാഭിമാനമതുകൊണ്ടുതടി
ച്ചകൎമ്മം മോഹോത്ഥമായൊരഹമെന്നതിനാൽ പ്രസി
ദ്ധം (൰) * ശുദ്ധാദ്വയൻറെയറിവിങ്കലൊരാശയുററ
ബുദ്ധിക്കൊഴും ചരമയായൊരുവൃത്തിവിദ്യാ- സിദ്ധിച്ചി
ടും ക്രിയകൾകാരകമാദിയാലി ങ്ങദ്ധാകെട്ടുകളുമിവയൊ
ക്കെയുമാശു വിദ്യാ (൨൦) * കാൎയ്യങ്ങളൊക്കെയതുകൊ
ണ്ടകലെക്കളഞ്ഞി ട്ടാരാഞ്ഞുതൽസ്മരണയിങ്കലമന്ദ
ധീരൻ- സൂരൻകഴിക്കരുതു ചേൎത്തിവരണ്ടുമൊപ്പം പാ
രം പ്രകാശമിരുളെന്നിവപോൽ വിരോധാൽ (൨൧)
* ദേഹോഹമെന്നമതിയെത്രവരെക്കുമോഹാൽ ദേഹി
ക്കതോളമിഹ തൻവിധികിങ്കരത്വം- തള്ളീട്ടുസൎവ്വമിതു
മല്ലിതുമല്ലയെന്ന ങ്ങുള്ളത്തരിഞ്ഞുത്വരവസ്തുവൊഴിക്ക
(കൎമ്മ)സൎവ്വം (൨൨) * ജീവേശഭേദമരിയുന്നവിശുദ്ധ
ബോധ മേവംമനസ്സിലെതുകാലമുദിച്ചിടുന്നു- തൻസം
സൃതിപ്രദയതാകിയമായയപ്പോ ളുന്മൂലയാമഖിലകാ
രകമോടുകൂടെ (൨൩) * വേദപ്രമാണമതിനാൽഹ
തയാമവിദ്യാ നോദിക്കിലും വരികയില്ലിഹ കാൎയ്യക

---

(൧൯) അല്ലേവമെന്നതും ആക്ഷേപം.

(൨൦) ചരമാ=അന്ത്യത്തിലുള്ളത്.

(൨൧) സൂരൻ=വിദ്വാൻ.

(൨൨) മതി=മനസ്സ്. കിങ്കരത്വം=ദാസ്യം.

(൨൩) അരിയുന്ന=ഖണ്ഡിച്ചില്ലാതാക്കുന്ന എന്നു് സാരം.

(൨൪) നോദിക്കിലും=പ്രേരിക്കിലും (ഉന്തുകിലും) കൎത്രീ=ചെ
യ്യുന്ന.

ശ്രീ- ജ്ഞാനത്തിനാൽവിമലന്മാരെല്ലാരുംകേവലതപാൽ
ന്നൂനംഭവിക്കലിതിനില്ലഫമേലിലെന്നും (൧൪) * ക
ൎത്താവുതാനിതിമതംകഥമമൃതഭവിക്ക മോൎത്താൽസകാ
ൎയ്യജനിയോമൃതയെങ്കിലില്ല- മുക്തൌസ്വാതന്ത്ര്യയിതു
സേവിതയായവിദ്യാ ഭാൎയ്യകതന്നെപുനരൊന്നുമപേ
ക്ഷിയാതെ (൧൫) * കൎമ്മംത്യജിക്കയമൃതോപമമെന്നു
തന്നെ നിൎമ്മായമായ്ശ്രുതിപഠിപ്പിതുതൈത്തിരീയാ-
കൎമ്മംവിമുക്തികരമല്ലതുവേദനംതാ നിൎണ്ണയിതെന്നാ
രുളിവാജസനേയശാഖാ (൧൬) * വിദ്യസ്തുതുല്യമിതി
ദൎശിതമായിയാഗ മദ്യാപിസാമ്യമിവിടത്തിലുരച്ചതി
ല്ലാ- യജ്ഞംബഹൂപകരണങ്ങളിനാലെസിദ്ധമിജ്ഞാ
നമേറെവിപരീതമിതിൽഫലത്താൽ (൧൭) * ജ്ഞാ
നെന്നനാത്മമതിയജ്ഞനുപാപമൊത്ത ദീനതപോ
തുവിതുവിജ്ഞനുതെല്ലുമില്ല- കൎമ്മംവിധാനമൊടുകാൎമ്മ
ണനെങ്കിലുംമേൽ നിൎമ്മൂലമാക്കിവിടുവാൻബുധനാ
ലെയോഗ്യം (൧൮) * ബോധോദരത്തൊടുഗുരുവിന്റെയ
നുഗ്രഹത്താൽ സിദ്ധിച്ചതത്ത്വമസിവാക്യബലേനത
ന്നെ- ബ്രഹ്മാസ്വജീവപരർതങ്ങടെയേകഭാവം ശു
ദ്ധാന്തരൻസ്ഥിരനതാംകനകാചലംപോൽ(ഗിരിപോ
ൽസ്ഥിരശ്ച) (൧൯) * വാക്യാൎത്ഥമെന്നതുമൂറസ്സുണരും
വിധീക ലാക്ഷംപദാൎത്ഥമറികെന്നതുമൂലമാദ്യം- ത
ത്ത്വംപദങ്ങളുടെയൎത്ഥമതിശ(മേയ)ജീവ രത്ത്വംകൃ

---

(൧൫) മുക്തൌ=മുക്തിയിൽ.
(൧൮) കാൎമ്മണൻ=കൎമ്മം. (കൎമ്മത്തിൽ കുശലൻ)
(൧൯) ഏകഭാവം=ഐക്യം. കനകാചലം=മഹാമേരു.
(൨൦) ബ്രഹ്മജീവർ=ബ്രഹ്മജീവന്മാർ.

മാലസിപദേനസുസിദ്ധമൈക്യം (൨൦) * പ്രത്യക്ഷനി
ഞ്ഞൊരുവനോക്ക്‘പരോക്ഷ’നന്യ നിത്യാദിയാകിയവി
രോധമകററിയൊക്കെ ചിത്തംവിശുദ്ധമിവർലക്ഷണ
കൊണ്ടുതന്നെ സ്സത്തായുറച്ചുപാധിയററവനേകനാമേ
(൨൧) * ഏകാത്മഭാവമതിനാൽജഹതീനയോഗ്യ
യാകില്ലിവണ്ണമജഹന്നഹിലക്ഷണാച- അബ്ഭാഗലക്ഷ
ണയിതാണുചിതമെന്നിതിൽപോ ലുമുള്ളതിങ്ങളൊരു
തത്ത്വമസീങ്കലൊക്കം (൨൨) * ആദ്യന്തമുള്ളവലുതാ
യശരീരമോക്കിലാദ്യന്നുപാധിയിതുമുൻക്രിയയാൽജ
നിച്ചു- പഞ്ചീകരിച്ചവിയദാദിയിനാലെതീർത്ത നെ
യ്യൊത്തൊരുൺ പുരയതാം സുഖമാദിയിന്റെ
(൨൩) * കാണിന്ദ്രിയങ്ങൾ ദശകംതൊട്ടുബുദ്ധിപി
ന്നെ പ്രാണാദിയുംമനവുമൊത്തതുസൂക്ഷ്മദേഹം- പ
ഞ്ചീകൃതാലപരഭൂതസമുത്ഥമേതൽ മിന്നുന്നഭോക്തുര
നുസാധനമായ്സുഖാദൌ (൨൪) * ഇന്നോണമെന്നാ
വചനത്തിനനർഹയായി തന്നാദിയററൊരിരുൾകാര
ണദേഹമാണ്- ഭിന്നിച്ചുപാധിയതിനാൽപൃഥഗായി
നിച്ചുംതന്നേക്രമേണഹൃദിനിശ്ചലമായ്ധരിക്ക (൨൫)
* പുഷ്പാദിയാൽസ്ഫടികമാനിറമായിടുംപോ ലപ്പഞ്ച
കോശമതിലങ്ങിനെയാകുമാത്മാ- അന്നാദികോശമിവിട

---

(൨൨) ഭാഗലക്ഷണാ=ഭാഗത്യാഗലക്ഷണാ.

(൨൪) അനുസാധനം=ഉപകരണം. സുഖാദൌ=സുഖാദിയിൽ

(൨൫) അനർഹാ=അയോഗ്യാ (പെടാത്ത) ഇരുൾ=തമസ്സ്. (അവിദ്യാ)

ത്തുവിവേചിതംചേ ലപ്പോഴസംഗനിവനേകനജൻ
ധരിച്ചോൻ (൨൬) * വൃത്തിത്രയങ്ങളിവിടത്തിൽനി
നസ്സിൽബുദ്ധി ക്കെത്തുംഗുണത്രയശരീരിയവന്നിതെ
ല്ലാം- സ്വപ്നാദിയായവപരാത്മനികേവലങ്ക ലന്യോ
ന്യമായ് വ്യഭിചരിക്കലിനാലെപൊയ്യേ (൨൭) * ദേ
ഹേന്ദ്രിയപ്രാണമനസ്സചിത്തിൻ ഗാഹാൽസദാജ്ഞാ
നസമുത്ഥമാകും- ബുദ്ധിക്കെഴുന്നജ്ഞഗുണാഢിവൃത്തി
ചുറ്റുന്നയാവത്തവജ്ഞന്യതോളം (൨൮) * നേതിപ്രമാ
ണമതിനാലഖിലം കളഞ്ഞോൻചേതസ്സിനാൽ ചിദ
മൃതംനിറയുണ്ടവൻതാൻ- തള്ളീഗൃഹീതരസജാലജ
ഗത്തുതന്നെ വെള്ളംകുടിച്ചമരുന്നിനപേക്ഷപോലെ
(൨൯) * പൃത്തൻസമസ്തഗനൊരിക്കലെഴുന്നവദ്ധി
ച്ചത്തൽപ്പെടാക്ഷയമതോടുമടുത്തിടാത- നിത്യംസ്വ
യംപ്രഭനഹോ സുഖരൂപനേക നസ്തംഗമിച്ച സക
ലാതിശയൻപരാത്മാ (൩൦) * ജ്ഞാനംതടിച്ചസുഖ
രൂപനിലീവിധങ്കൽ മാനിക്കയെങ്ങിനെഭവംബഹൂഃ
ചെപ്പുന്നു- അധ്യാസമെന്നവഴിചേരുമിതങ്ങുമോഹാ
ൽപ്രച്ഛന്നമാകുമറിവാലിതുതടച്ചിരോധാൽ (൩൧) *
ബുദ്ധിഭ്രമാലെയൊരുവസ്തുവിലന്യബുദ്ധി യധ്യാസ
മെന്നുപറയുന്നറിയുംജനങ്ങൾ- സർപ്പത്വമറ്റാചരടിൽ
ഫണിയെന്നതോന്ന ലെപ്പോൽപരേശ്വരനിലങ്ങി

---

(൨൬) വിവേചിതം=വേർതിരിക്കപ്പെട്ടതു. ധരിച്ചോൻ=(വിത്തൻ) ധരിക്കപ്പെട്ടവൻ.

(൨൮) ഗാഹാൽ=പ്രവേശാൽ (ചേപ്പാൽ)

(൩൧) പ്രച്ഛന്നം=നഷ്ടം.

നെയിപ്രപഞ്ചം (൧൨) * മായാഭ്രമാദികളകന്നോരു
ചിൽസ്വരൂപനായുള്ളവങ്കലഘമെന്നതുമുണ്ടിച്ച- അ
ധ്യസ്തമാണിതൊരുകാരണകാരണങ്ക ലയമമായിയക
ലുംബൃഹദത്മത്രൂപെ (൧൩) * സംസാരവേർകാലംപ
രനിൽസ്വപ്നമിഥ്യയാദി യായോന്നുചേന്നമതിയിൻ
പരിണാമമെല്ലാം- ഈയുള്ളവക്കുപരനെന്നുവശാൽ
സ്വപാത്മാ വായിട്ടുറക്കമതിലാംമനമററമൂലം (൧൪)*
ചൊല്ലാംപരനെ ററിഴലേത തുച്ഛീവനായിയില്ലാ'ത്തപ്പി
ട്ട്യുടെ'കാഷ്ഠമതാംമനസ്സിൽ- ബിംബിച്ചവൻഹൃദയ
സാക്ഷിയതായിവേറെ സംബന്ധനായ്മതിയിനാൽപര
നാണെനില്ലോൻ (൧൫) * സംഗാൽചിത്തിടെനിഴൽ
സാക്ഷിമനസ്സവററിൻ മങ്ങാതെയഗ്നിപിടിപെട്ടോരി
രിമ്പുപോലെ- ആത്മാവുബുദ്ധികൾജഡാജഡഭാന
മെന്ന തുൽഭ്രമമാമിവകൾതങ്ങളിലുള്ളസാമ്യാൽ-(ചേ
ർപ്പാൽ) (൧൬) * വേദാന്തവാക്യമതിനാൽഗുരുവിങ്ക
ൽനിന്നു വിദ്യാനുഭൂതിയുളവായവനാത്മരൂപം- താ
നായറിഞ്ഞുപധിയററുചിത്തതാരിൽ വാനൊത്ത
തൻവിഷയമാംജഡമൊട്ടൊഴിക്ക (൧൭) * ഏകൻ
വിശുദ്ധനിതിയായ്മറിയററവർണ്ണനാകുന്നശോഭ
വടിവുററസദാപ്രഭാതൻ- പൂർണ്ണൻവിശുദ്ധനറിവിൻ
കടികമ്മമററോൻ കണ്ണന്തമെമതിയസുഖംബുധിയാ

---

(൧൩) ബൃഹദത്മത്രൂപെ = ബ്രഹ്മത്തിൽ.
(൧൫) ജഡാജഡഭാനം = ജഡചൈതന്യഭേദത്തോന്നൽ.
(൧൭) ഉപധി = ഉപാധി.

മദ്ദുഃഖീ (൩൮) * വേദംപാഠംവിജ്ഞരാൽചിന്തിതു
ൻഞാൻ വേദിച്ചീടാനിന്ദ്രിയജ്ഞാനദൂരൻ- എന്നുമു
ക്തൻചിന്ത്യമല്ലാത്തശക്തി കൊണ്ടാംസ്ഥാനാംതിരമ
റ്റുള്ളഭ്രമാ (൩൯) * കുടിച്ചീടുന്നൌഷധംരോഗമെ
ല്ലാം കെടുക്കുംപോൽസാധനത്തോടവിദ്യാം വിടാ
ച്ചിത്തംകൊണ്ടുപാരംനിനയ്പ്പാ നടഞ്ഞിടുംഭാവനാ
കൊണ്ടിടുന്നു (൪൦) * ഇന്ദ്രിയങ്ങളഖിലംമനമോടെ വെ
ന്നിരുന്നോരിടമുറമനസ്സായ്- തന്നിൽനിന്നോരറി
വാംമിഴിതന്നാ ലൊന്നുകാണപരസാധനഹീനൻ
(൪൧) * പരത്തിൻമറപ്പാംയദീവിശ്വമൊക്കെ പരാ
ത്മാവതാംകാരണെലീനമാക്കി നിറഞ്ഞോൻ സദാന
ന്ദപൂർണ്ണൻവസിക്കു ന്നറിഞ്ഞിടുകില്ലാന്തരംബാഹ്യമൊ
ന്നും (൪൨) * ജഗൽസ്ഥാവരംജംഗമംചേർന്നതോമെ
ന്നാച്ചീടുസർവ്വംസമാധിക്കുമുമ്പായ്- ഉരയ്പ്പോന്നുതാരം
പരന്തന്നെവാച്യം പരംതോന്നലജ്ഞാനമൂലംനബോ
ധാൽ (൪൩) * അകാരമായനാമമുള്ളവൻപുമാൻഹി
വിശ്വനാ മുകാരനാമകൻതഥാവരുന്നതൈജസൻക്ര
മാൽ- മകാരസംജ്ഞനന്ന്യനിവിധംസമാധിമൂലമാ യ
കക്കഴമ്പിലാകുവോരിതില്ലതത്വമായറി (൪൪) * നാ
നാത്രുപൻവിശ്വപുമാനെ അകാരത്തെ ഊനംകൂടാതു
മദ്ധ്യമതിൽഗതമാക്ക്-രണ്ടാമംശംതൈജസമങ്ങുമകാ
രത്തിൽ കൊണ്ടുചേർത്തിട്ടന്തിമഭാഗംപ്രണവത്തിൻ

---

(൪൩) താരം=പ്രണവം.

(൪൪) ആക്കുവോർ=ഋതില്ല.

(൪൫) അന്തിമഭാഗം=അവസാനാംശം.

(൪൫) * കാരണനാമപ്രാജ്ഞൻതന്നെപരചിത്തിൽ ചേരുംവണ്ണംചെയ്തുവിമുക്തൻപരനേകൻ- ബ്രഹ്മം താനാണായതുശുദ്ധൻമറവറേറാൻ ജീവൻഭാവം തെററിയൊരറിവാംകണ്ണൻഞാൻ (൪൬) * പരമാത്മ വിചാരണയിങ്ങിനെവാ പ്പതുവൊക്കെമറന്നഥതൻ സുഖഭാക്- പരിമുക്തനകമ്പിതസിന്ധുസമം സ്ഥിര നാംസുഖചിൽപ്രഭനായ്സതതം (൪൭) * സമതയി ങ്ങിനെചെയ്യൊരുയോഗിയാം ശമിതശത്രു "വെവൻ വിഷയാദിയുംമൃഷിത" മഗ്ഗണഷൾക്കമടങ്ങിയോൻവി ഷയമാംമിഴികൾക്കറിഞ്ഞാനെടൊ (൪൮) * ഏവം നിന്നീടെന്നു മാത്മാവിനെത്താൻ ഭാവിച്ചോട്ടിബ്ബ ന്ധമെല്ലാം തകൎത്തു- പ്രാരബ്ധത്തെ മാനമററുണ്ണ വോൻമേൽ ചേരുംസാക്ഷാദ്വ്യാപിയാകുന്നൊരെങ്കൽ (൪൯) * ആദ്യന്തമദ്ധ്യങ്ങളില്ലതവരത്തെ വിദ്വാൻ ഭയംശോകമിവേടെമൂലം- വേദോക്തമാംചോദന യൊക്കെവിട്ടു വേദിക്കയാത്മാവെയശേഷസംസ്ഥം (൫൦) * വാപ്പോൻഭേദംവിട്ടിതാത്മാവുതങ്കൽ ത പ്പില്ലാത്മാവാകമെന്നോടഭിന്നൻ- അപ്പൻപൂരെ നീർപയഃപാലിലൊന്നാ മപ്പോൽവ്യോമം വാ നിൽവായുങ്കൽവായു (൫൧) * ലോകസംസ്ഥിതന താംമുനിയെന്നാ ലാകെയോത്തറിജഗന്മൃഷയെന്നു- ശാബ്ദയുക്തിവചനാൽഹരിമൂലം ദിഗ്ഭ്രമംശശി (ഭി ഭേദമിവപോലെ) വിഭേദമിവേപ്പോൽ (൫൨) *

---

(൫൦) വിദ്വാൻ=അറിയുന്നവൻ. ചോദനേ=വിധി.

ഏക്കാലാന്തംസൎവ്വമൊപ്പീലഞാനാ യക്കാലാന്തംസേ
വയിൽപററുകെൻെറ- ഏവൻശ്രദ്ധാവാൻപരംഭ
ക്തിയൊത്തോ നാവുംദ്ദൃശ്യൻതന്മനസ്സാൽസദാഞാ
ൻ (൫൩) * എന്നാൽചൊല്ലപ്പെട്ടതെവേദസാരം ന
ന്നായിഷ്ട! പാൎത്ഥിതേവംനിനക്ക്- ധീമാനേവൻചി
ന്തചെയ്യുന്നതിത്ഥം കാമംമുക്തൻപാതകത്തിന്നവൻ
താൻ (൫൪) * തോന്നുന്നെന്നാൽമിഥ്യയാണിജ്ജഗ
ത്തെ ന്നെന്നെചിന്തിച്ചാപ്തമാംശുദ്ധചിത്തൻ- ത
മ്പി! സൎവ്വംവിട്ടകന്നാമയൻനി യിമ്പംതിങ്ങുംസൌഖ്യ
വാനായവിക്ക (൫൫) * ഗുണമതിൽനിന്നുമേലഗുണ
ഭ
നാകിയൊരെന്നെയെവൻ സഗുണനെയെങ്കിലുംപ
രിചരിപ്പുമനസ്സുവശാൽ- നിജപദധൂളികൊണ്ടപിച
സോയമുരച്ചുസമം ബഹുശുചിയാക്കിടുംത്രിഭുവനംര
വിയെന്നപടി (൫൬) * എന്നാൽഗീതംശ്രുതിശിഖ
യിനാൽവേദ്യനാംപാദനാലെ യൊന്നാംജ്ഞാനംപ
രമുപനിഷത്സാരമാകുന്നിതെല്ലാം- ശ്രദ്ധായുക്തൻഗു
രുപദതലെഭക്തിയുള്ളോൻപഠിക്കിൽ സിദ്ധിച്ചീടുംമ
മപടിവവനുണ്ടിതിൽഭക്തിയെങ്കിൽ (൫൭) * ഹരിഃ.

പൊന്നമ്പലഗുഹയിൽനിന്നൊഴുകുംസുധാംബു
തന്നാൽകുളത്തപദതാരിണായൊത്തദൈവം നന്നാ
യഹംഹരിഹരാഹ്വയബാലദേവം വന്ദിച്ചുവീലഗളു
നോതിതുരാമഗീതാ (൫൮) *

ഇതിരാമഗീതാഭാഷാ.

ഹസ്താമലകംഭാഷാ

ഹരിഃ– പോകുന്നതെങ്ങെതിനുനീശിശുവേഭവാ
നാരാകുന്നുവെന്തുതവപേർവരവെങ്ങുനിന്നു– ഞാൻ
ചൊന്നതെൻപ്രിയമതിന്നുരചെയ്കകുഞ്ഞേ യെൻച
ങ്കെഴുംസുമുഖഎന്നിതിനോതിബാലൻ (൧) * മർത്ത്യൻ
ഞാനല്ലല്ലദേവൻനയക്ഷൻ പേർത്തുംബ്രഹ്മക്ഷത്രവി
ട്ശൂദ്രനല്ല– ഇല്ലംവാഴ്വോനല്ലവർണ്ണീനമൌനീ അല്ലാ
ഭിക്ഷുനിത്യബോധസ്വരൂപൻ (൨) * മനസ്സിന്ദ്രിയാ
ദിപ്രവൃത്തിക്കമൂലം വിനഷ്ടാഖിലോപാധിയാകാശതു
ല്യൻ–ജഗച്ചേഷ്ടയിൽഹേതുവാരർക്കനേപ്പോ ലഹം—
നിത്യബോധസ്വരൂപൻസ ആത്മാ— (തന്നെയാനി
ത്യബോധസ്വരൂപൻ) — (൩)മനഃനേത്രമിത്യാദ്യനാ
ത്മാക്കളെല്ലാം സദാതിച്ചടൽപോലെബോധസ്വരൂ
പൻ എവൻതന്നെയാശ്രിച്ചകമ്പംനടക്കു നാഹംനി
ത്യബോധസ്വരൂപൻസ ആത്മാ (൪) * മുഖഛായക
ണ്ണാടിയിൽകാണ്മതെന്നും മുഖത്തിങ്കൽനിന്നന്യമായി
ല്ലവസ്തുചിദാഭാസനാംജീവനപ്പോലെബുദ്ധീ ലഹം:—
(൫) * യഥാ ദർശില്ലേൽമുഖഛായപോമ്പോൾ മു

---

(൨) വർണ്ണീ=ബ്രഹ്മചാരി.

(൩) വിനഷ്ടാഖിലോപാധി.=സകലഉപാധിയും നശിച്ചവൻ.

(൪) ബോധസ്വരൂപൻ=ജ്ഞാനസ്വരൂപൻ.

(൫) ആദർശം=കണ്ണാടി.

ഷ്ടംകല്പനാശൂന്യമൊന്നുണ്ടുതന്നെ- തഥാധീയൊഴി
ഞ്ഞാലെവൻമരായയയറോ നാഥം.—(൬) *സ്വയംമാ
നസാദീനുവേദ്യപ്പെട്ടതാരാ മനസ്സാദികൾക്കുംമനസ്സാ
ദിയപ്പോൽ മനംനേത്രമിത്യാദികൾക്കെത്തിടാത്തോ
നഥം:—(൭) *ഏവൻവേദപോൽധീയിലേകൻവിഭാ
തി വിശുദ്ധാന്തരൻസ്വപ്രകാശൻതഥാപി- യഥാസൂ
ര്യനേകൻഘടാംഭസ്സിലുംഉള്ളാൻ അഥം:— (൮) * അ
നേകാക്ഷിതൻഭാസകൻസൂര്യനെപ്പോൽക്രമേണപ്ര
കാശിപ്പതാക്കില്ല (വിശ്വം) ഭാസ്യം- ഒരേവൻതഥാ
ധീകളെല്ലാമകന്നാ ലഥം (൯)— * യഥാമിത്രനാൽ
ദീപ്തരൂപത്തെയക്ഷം ഗ്രഹിക്കുന്നതില്ലക്കനാഭാതന
പ്പോൽ- യഥാദീപ്തനേകൻപ്രകാശിപ്പിതക്ഷം അഥം
ഹിത്യ:—(൧൦) ചലദ്വാദിയക്കൻയഥൈകോപ്യനേക
ൻ നിലക്കുന്നതിൽതാനൊരേഭാവരൂപൻ- ചലിക്കും
വിഭിന്നാന്തരത്തിങ്കലേകൻ അഥം:—(൧൧) *ഘനാച്ഛ
ന്നനക്കൻപ്രഭാഹീനനെന്നാം വിമൂഢൻഹിമത്താൽ
മറഞ്ഞുള്ളനേത്രൻ - തഥാജ്ഞനുതോന്നുന്നൊവൻ
ബദ്ധനെപ്പോ ലഥം:—(൧൨) * വിയത്തെന്നപോൽ
സ്വഹരമേകം വിശുദ്ധം സമസ്തത്തിലുംവ്യാപ്തമാമേതുത
ന്നെ- സമസ്തംപ്രപഞ്ചംതൊടുന്നില്ലപാത്താലഥം:—
(൧൩) * സ്ഫടികത്തിനെപ്പോലുപാധികളുണ്ടാം വി
ഭേദംതഥാബുദ്ധിഭേദങ്ങളിൽതെ- ജലത്തിൽകലാസ്യേ

(൮) ധീയിൽ=ബുദ്ധിയിൽ.
(൧൦) മിത്രൻ=ആദിത്യൻ അക്ഷം=ഇന്ദ്രിയം.
(൧൨) ഘനം=മേഘം.

ങ്ങിനെ ചഞ്ചലത്വം തഥാവ്യാപിയായുള്ളോരങ്ങേക്കു മുണ്ടാം (൧൮) *

ആനന്ദമന്ദാരം

ഹരി:- മധുവിമാഥിപദംസ്വഗുരോസ്തഥാ മധുരിതാന്തരനേഷ വണങ്ങിഞാൻ- അച്യുതദൃക്സ്ഥിതിയാളുമൊരാശയം ദധദുപേത്യവതാദമുമീശ്വര! (൧൯)* നിത്യമുക്തമതാസ്സ്വികാരമകന്നതാസ്സരിപൂർണ്ണമായ് സത്യമായുരുബോധമായ്സുഖരൂപമായവിനാശിയായ്- പാർത്തുകാണുമവക്ക്ഭേദമകന്നവസ്തുവതൊന്നിലെ മൂത്തുശില്പിവരണ്ടകുററിമരുസ്ഫടികമുഖങ്ങളിൽ (൨൦) * വെള്ളി കള്ളർ ജലം വരാഹികളെന്നപോൽത്രിഗുണാത്മികാ ഉള്ളതായി നിരുക്ത്യനർഹയതാമനാദിയിരുട്ടതിൻ- ഉള്ളിൽബിംബിതനായതേതതുതന്നെസാക്ഷിചിദാത്മകൻ തള്ളയാകിയമായമേലിൽവികാരമാണ്ടതശുദ്ധമാം (൨൧) * ഗുണവിവൃദ്ധിയിനാചിതുവിന്നവ്യക്തയെന്നു പറയപ്പെട്ടവോന്നായ് വേശമാണ്ടു

(൧൯) മധുവിമാഥി=മധുമഥനൻ. അച്യുതദൃക് സ്ഥിതി=അകമ്പിതമമാത്രാവസ്ഥാനം (സമാധിസ്ഥിതി).

(൨൦) നിരുക്ത്യനർഹാ=ഇന്നവണ്ണമെന്നു പറവാൻകഴിയാത്തു. അനാദിയിരുട്ടു=അനാദിയായ അജ്ഞാനം. മുഖങ്ങളിൽ=മുതലായവകളിൽ.

(൨൨) വേശം=പ്രവേശം.

തിതിലാരവനാകു ന്നീശനോക്ക സകലജ്ഞനമേയ
ൻ (൪) വശ്യമായനഖിലംപണിചെയ്തി വിശ്വമൊക്ക
യുമവൻമറച്ചെയ്വോൻ- തൻവിവർത്തജഗദങ്കുരമെല്ലാം
തൻവലീകലുഷവായ്സ്വയമാകെ (൫) * പ്രാണികർമ്മ
മതിനെത്തറയാക്കി ട്ടുണ്ണിനായ്പ്രസൃതവസ്ത്രമതേപ്പോ
ൽ- കാണുമാറുലയമായവയെല്ലാ മുണ്ടിട്ടനഘചുരു
ക്ക്യാപടംപോൽ (൬) * കർമ്മക്ഷയത്തൊടുസമംലയ
മാക്കിടുന്നി ശ്ശർമ്മാത്മകങ്ങളെഴുമാവൃതിശക്തിയിന്ന്-
ഉണ്ടായിരാജസമതാംഗുണവൃദ്ധിയാലെ വിക്ഷേപശ
ക്തിയിതുതാൻമഹദാഖ്യയായി (൭) * ഹിരണ്യഗർഭ
ചൈതന്യ മിതിൽബിംബിച്ചതായ്സുരം- വ്യക്താവ്യ
ക്തവപുസ്സുള്ള മഹത്തത്വാഭിമാനിയാം (൮) * ഇ
ച്ചൈതന്യാധിഷ്ഠിതശക്തിയിൽനിന്നുണ്ടാ യുച്ചൈ
സ്താമസിയാകുമഹംകാരാഖ്യേയം സ്ഥൂലാബിംബിച്ചു
ള്ളതിതിങ്കൽവിരാട്ടാകും മൂലാഹംകൃത്യഭിമാനിസസ്പഷ്ട
വപുഃ (൯) * വിഷ്ണുവാകുംപരാത്മാവിവകേന്നു വിഷ്ണു
പാദാഖ്യമുണ്ടായിപിന്നയും- വാൻവടിവാകുമാത്മാ
വിൽനിന്നിട്ടുതാൻവടിവുററുവായുവിത്രൂപമാം (൧൦) *
ചേതനമരീന്നുരുവമായിപുനരഗ്നി മീതയിതിൽനി

---

(൫) വശ്യമായൻ=മായയെ സ്വാധീനത്തിൽ വച്ചവൻ. വിവ
ർത്തം=രൂപാന്തരമായ്തോന്നുന്നു.

(൭) ആവൃതിശക്തി=ആവരണശക്തി.

(൮) ചൈതന്യാധിഷ്ഠിതശക്തി=ചൈതന്യമാകുന്ന അധി
ഷ്ഠാനമുള്ളശക്തി.

(൧൦) വിഷ്ണുപാദാഖ്യം=വിയത്ത് (ആകാശം).

ന്നജലമിപ്പൃഥിവിയപ്പിൽ- സൂക്ഷ്മവടിവാമിവകളെ പ്പൃഥചമാക്കാ ൟക്ഷയുള്ളവാക്കിയഖിലംപകുതിചെയ്തു (൧൧) * നന്നാലുഭാഗമിവചിന്നു്യുമാക്കിവച്ചു തന്നംശമെന്നിയവയോടുകലത്തിയെല്ലാം- പിന്നണ്ഡമായവകളിൽപതിനാലുലോകം തന്നിൽ ചമച്ചിതുശരീരമതോടുഭോഗ്യം (൧൨) * പ്രാണൻതന്നെതദ്രജോംശങ്ങളൊന്നായ് തുണിട്ടുണ്ടാക്ക്യെങ്കിലുംവൃത്തിഭേദാൽ വത്തിച്ചീടുന്നഞ്ചുനാമങ്ങളോടേ പേത്തഞ്ചംശംവേറുവേറായെടുത്ത് (൧൩) * വാക്കൈകാൽ പോലെഗുദംമേലുപസ്ഥം തീത്താൻപിന്നെസാത്ത്വികാംശത്തെയൊന്നായ്- ചേത്തന്തസ്ഥാനേന്ദ്രിയം നിന്നിടുന്നു വൃത്ത്യാലേതാൻമാനസംബുദ്ധിരണ്ടായ് (൧൪) * ശ്രോത്രംതോൽകൺനാക്കമൂക്കെന്നിതഞ്ചും സത്ത്വാംശത്തെക്കൊണ്ടുവേറായ്ചമച്ചു തത്തന്മാത്രംകൊണ്ടപഞ്ചീകൃതത്താൽ തത്ത്വംപത്തോടെഴിതായ്സൂക്ഷ്മദേഹം (൧൫) * ഏതീപ്രാജ്ഞൻതൈജസത്ത്വത്തെയിങ്ങീ കീത്തിച്ചുള്ളീദ്ദേഹതാദാത്മ്യമത്യാ- ഈശൻതദ്വൽസ്വർണ്ണഗർഭൻറഭാവം വേശി

(൧൧) ൟക്ഷാ=നോട്ടം (വിചാരം).

(൧൪) അന്തസ്ഥാനേന്ദ്രിയം=അന്തഃകരണം.

(൧൫) തന്മാത്രം=സൂക്ഷ്മഭൂതം. അപഞ്ചീകൃതം=പഞ്ചീകരിക്കാത്തതു.

(൧൬) ദേഹതാദാത്മ്യമത്യാ=ഒന്നെന്നുള്ളവിചാരത്താൽ. സ്വർണ്ണഗർഭൻ=ഹിരണ്യഗർഭൻ.

ച്ചീടുന്നൊരുപാധിക്കഭേദം (൧൬) * സമഷ്ടിസൂക്ഷ്മോ
പഹിതൻഹിരണ്യ ഗർഭൻഹിസൂക്ഷ്മംപരിരക്ഷചെ
യ്യു- സ്ഥൂലത്തെയെല്ലാംതദുപാധി (യൊത്തൊ) യു
ള്ളോൻ പാലിച്ചിടുന്നത്രവിരാൾസ്വരൂപൻ (൧൭) *
സ്വസ്വകർമ്മവശമായ്ജനിച്ചെററൊൻ വിസ്മരിച്ചനിജ
രൂപമുഴന്നാൽ- മുക്തിചേരുവതിനുണ്ടൊരുപായം
പ്രാക്തനാംദശമനുള്ളറിവൊപ്പം (൧൮) * എങ്കിലാ
യതുവരാൻപണിപാരം പങ്കചെയ്യമനമുള്ളവർകൾ
ക്ക്- തങ്കലുററമനമേവനവന്മൽ ത്തങ്കമെന്നരുളുവോ
ൻപരവിദാൻ (൧൯) * വൈരാഗ്യമാകുമമൃതംവടി
യുന്നവർതാൻ നീരോഗതസ്സുരിയവൻചെറുതില്ല ശ
ങ്കാ ജ്ഞാനംവിമുക്തികരമെങ്കിലുമീഫലത്തിൻ സ്ഥാനം
വിരാഗമിതിഭാഷ്യകൃതാംമതംകേൾ (൨൦) * നീക്കിയുരു
ഭേദമഖിലംചിതിയൊടൊന്നാ മൈക്യവടിവുററപടി
നോക്കിയറിയുന്നോൻ- മൌനിവരനാംഹരി വിരിഞ്ചു
മുഖരെല്ലാം നൂനമരുളാസ്ക്കിവനെ വിജ്ഞനിതിപോ
ലും (൨൧) * വൈഷയികതൃഷ്ണമതേറെയകലത്താം
തത്ത്വമതു തന്നടയവിത്തിയതുപോലെ ദുല്ലഭയെ
ഴും സാഫല്യമാകിയൊരവസ്ഥാ തെല്ലു ഗുരു നോക്കുരു

---

(൧൭) സമഷ്ടി=സകലം. ഉപഹിതൻ=ഉപാധിയോടുകൂടിയ
വൻ.

(൧൯) പരവിദാൻ=ബ്രഹ്മത്തെതാനായറിഞ്ഞവൻ.

(൨൦) സ്ഥാനം=പുറ്. ഭാഷ്യകൃതാം=ബ്രഹ്മസൂത്രഭാഷ്യകാര
ടെ (ശ്രീശങ്കരാചാര്യരുടെ).

(൨൧) വൈഷയികം=വിഷയത്തെ സംബന്ധിച്ചത്. വി
ത്തി=(ജ്ഞാനം) വേദനം.

ൾകളെന്നിയറിയേണം (൨൨) * മരുന്നിരെല്ലാമറിമ
രുവതുതാൻ നിരുപിച്ചീടിൽപരമിദമഖിലം- പര
മാത്മാവാമതുപടിവിശയം തുരവാക്കീട്ടങ്ങിരിനിജവ
ടിവായ് (൨൩) * സങ്കലനാഭാവമതാംകത്തിയിനാ
ൽചിത്തമിദം എപ്പൊഴുതാംസമ്മൂദിതം തപ്പൊഴിയെ
ത്തല്പരമാം (൨൪) * ഞാൻചിലപേരുള്ളവനാമെ
ൻചിലപേരുണ്ടതുപോൽ - നെഞ്ചിലെഴുന്നീ വക
യെ ലുഞ്ചനചെയ്തിഞ്ഞുമെടൊ (൨൫) * ചഞ്ചലമററി
ല്പമനം നെഞ്ചകസഞ്ചാരിയററി- ചഞ്ചലതാതൻപ്ര
കൃതി വഞ്ചിതമായെങ്കിലിരു് (൨൬) * അമൃതമുര
ച്ചാർമുനിവരരപ്പോ ളമൃതിൻഭാവംവഴിയെഴമ്മൂലം- സു
ഖമടിയാനാമിതിനറിയേണം വിഖനചിയാരുംഘ
നസുഖപൃഗൻ (൨൭) * മനൊനിഗ്രഹത്തിനാധീനം
നിനച്ചാൽതുനിക്കുന്നദുഃഖക്ഷയംതന്റെറബോധം- വി
നാശംഭവിക്കാശ്ശുമതൊട്ടിതെല്ലാം വനാനന്ദമുള്ളാ
റിവൻമൌനിമുത്താം (൨൮) * ഭോഗവാസനയകററി
യശേഷം ഭേദവാസനയതൊട്ടുകട്ടരെ- ഭാവനാചിഴ
തുമ്മുടൊട്ടതള്ളി സ്സാവധാനമിദിമുക്തിവരും പോൽ
(൨൯) * ആത്മയൊന്നൊഴികിലന്നുവിമുക്തൻ ആസ്സ
യിൽഗ്രഹണമാംബൊഹൃദുഃഖം ചാസ്സുവത്തിലൊരുവൻ
പരനേകൻസചസ്ഥനാമഖിലായതുതാനായ്(൩൦) *

---

(൨൩) വിശയം=സംശയം.

(൨൫) ലുഞ്ചനംചെയ്=ഛേദിക്ക്.

(൨൮) വിഖൻ=ഇന്ദ്രിയശൂന്യൻ.

സംസാരബ്ധിയിലാശാ ഗ്രാഹത്താലെഗൃഹീതരായ്ക്കു
രം ചുഴിയിലലഞ്ഞവരേറാൻ തുഴയൊടുതോണിമന
സ്സറിഞ്ഞാലും (൩൭) * യമമൊടുനിയമംത്യാഗം മൌ
നംദേശശ്ചകാലമതുപോലെ പീഠമഥമൂലബന്ധം ജ
രാഭ്യംഗത്തിനുള്ളനേമ്മപുനഃ (൩൮) * നോട്ടംപ്രാ
ണായാമം കൂട്ടെപ്രത്യാഹരിക്കധാരണമേൽ ആത്മ
ധ്യാനസമാധികളിമ്മാത്രാംഗങ്ങൾരാജയോഗമതി
ൻ (൩൯) * എല്ലാംബ്രഹ്മമിതെന്നബോധമറിനാ
ൾക്കില്ലെന്നിയുണ്ടായിട്ടും വല്ലാത്തിന്ദ്രിയരാശിതന്നുട
നടക്കംതാൻയമംചെയ്യിലും ചൊല്ലാമൊന്നിലുദിച്ചി
ട്ടൊന്നൊരുസജാതീയംപിടിച്ചങ്ങുകൈ വല്യത്തിന്നൊഴി
വാക്കിതിന്നെതിർവിജാതീയംസദാബുദ്ധിമാൻ (൪൦)
* ത്യാഗമകററിസ്സ്വച്ഛംഭോഗംവിട്ടുള്ളതാൻഭവിച്ചീടൽ=
മാശാമോഹമിതെല്ലാം വേഗംനിന്നീതമാ (ക്ഷണംവി
ടൻ) ക്ഷവിടപാനോ! (൪൧) * കർമ്മേന്ദ്രിയങ്ങൾമന
മൊടടയാതതിൻ ചുമ്മാതിരിഞ്ഞു വരുവോന്നൊരു
യോഗിയെത്തും- ഇന്നായതാകമൊരിരിപ്പുതന്നെ
മൌന മെന്നോതിടുന്നറിവുമൂത്തവരാം മഹാന്മാർ
(൪൨) * യാതൊന്നിലിപ്പുജനമാദ്യവസാനമദ്ധ്യേ
യാതൊന്നിനാൽ സകലതും പരിപൂർണ്ണമാണ് ആത്മ
കമറെറാരുത്തരാൻവിജ്ഞനംനിനച്ച മാതാവുപോൽപ

---

(൩൮) പീഠം = ആസനം.

(൪൧) മാഗധേശവരം = മോഹമടയതു്.

(൪൨) അറിവുമൂത്തവർ = ജ്ഞാനംകൊണ്ടു മൂത്തവർ.

റവർബ്രഹ്മവരിഷ്ഠരായോർ (൩൭) * കല്പനതന്നെ ബ്രഹ്മാ ദൃഷ്ടിലത്തിന്റെനിമേഷമാത്രത്താൽ- നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ടവിത്തു കാലഖചസ്സാലഖണ്ഡ ചിന്മാത്രം (൩൮) * ബ്രഹ്മചിന്തസുഖമായെതിലാകും സമ്മതംപറകിലാസനമേതൽ- പിന്നയുള്ളവയൊഴിച്ചിട്ടവോന്നാം കുന്നൊടൊത്ത സുഖമെന്നതു സാക്ഷാൽ (൩൯) * സർവ്വത്തിന്നുംമൂലമാമേതുതന്നെ നിർവ്വികല്പചിത്തബന്ധംയതീന്നാം - നിർവ്വികാരന്മാരായ യോഗീന്ദ്രരാലെ ഗവ്വാപോഹ സേവ്യമീ മൂലബന്ധം (൪൦) * അംഗസമതയതെന്ന്യേ തിങ്ങിസ്സമമായചിത്തിലൊത്തുലയം- താനേദേഹസമത്വം വനകാഷ്ഠംപോലെ നില്പതല്ലറിക (൪൧) * ആശ്രയമായതൊരിടമാണു വിരാമമൊപ്പം ദൃശ്യാദിമൂന്നിനുമുരച്ചിടിലഞ്ഞുദൃഷ്ടി- വച്ചീടവേണമിതുനല്ലതുമൂക്കിനഗ്രേ പിച്ചക്കുവെറുവൊരുനോക്കലതൊന്നുമല്ലാ (൪൨) * ചിത്താദിയാകുമെല്ലാ വസ്തുക്കളിലുംപരന്റെഭാവനയാൽ- എത്തുംവൃത്തിനിരോധം പാർത്താൽപ്രാണന്റെരോധനംമഹതാം (൪൩) * പ്രപഞ്ചജാലത്തിനുടെനിഷേധം ശോ(ധായിത്തും) പിച്ചിടാൻ നല്ലൊരുരേചകം കേൾ- ബ്രഹ്മംസ്വയംതാനിതിവൃത്തിയേതു സമ്മോദമോതാമിതുപൂരകാഖ്യം (൪൪) * പിന്നീവൃത്തികളുള്ള

(൩൯) ഏതൽ=ഇത്.
(൪൦) നിർവ്വികല്പം=പരിതാപിക്കും.
(൪൨) ദൃക്=ദൃശ്യം, ദർശനം. (ദൃശ്യാദിമൂന്ന്)
(൪൩) രോധനം=തടയൽ.

നൈശ്ചല്യമൊന്നു തന്നോടൊക്കുംകുംഭകംവിളങ്ങുന്നെ
ന്നാൽ- ഘ്രാണംപിടിപ്പിക്കുന്നകർമ്മം പ്രാണാ
യാമംയോഗികൾക്കുള്ളതൊന്നാം (൭൯) * വിഷയങ്ങ
ളിലൊക്കെയാത്മഭാവം വിചാരംവിട്ടുപരീക്ഷചെയ്യുതി
ങ്കൽ- സ്വമനസ്സിനെഴുന്നൊരെണ്ണമായൽ സമമായുള്ള
തിതംഗമന്യമാകും (൮൰) * പോകുന്നതേതിൽമന
മങ്ങതുനീക്കിവച്ചി ട്ടാകപ്പുറന്നുപരന്നെല്ലാരുമദർശന
ത്തിൽ- തന്നെമനോവിധൃതിധാരണയാണച്ചിൽത്താ
നെന്നുള്ളവൃത്തിയതിനോടവലംബമെന്ന്യേ (൮൧) *
* നില്പിൽധ്യാനംപോയിളക്കംസ്വയംചിൽ പോ
കൽകെട്ടുള്ളാരുവൃത്തിടെനീക്കം- പാക്കുന്നോർചൊ
ന്നാർസമാധിന്നുമാഢ്യം വാസ്സുംപോലീവണ്ണമേചെ
യ്യുനിത്യം (൮൨) * അറിഞ്ഞുതന്നെത്തിറമോടുചിത്ത
വേ ഒരുത്തിരിക്കുന്നമനുഷ്യനോക്കിൽ- നിറഞ്ഞിരി
പ്പുണ്ടുപരത്തിലിങ്ങുമെ നുറച്ചുവേദാന്തികളോതിടുന്നി
തു (൮൩) * അവിദ്യയററാൽനിജബോധമൊന്നിനാല
വിച്ചിൽദേഹത്തിനുമികവേണ്ടുകിൽ- ഭവിച്ചിടുംച
ക്രമറിപ്പുപോലയി ങ്ങവിദ്യതൻസംസ്കൃതിനില്ക്കുവീ
ണിടാ (൮൪) * ബാധിതാനുവൃത്തിയെന്നുപേരിതിന്നു
രച്ചിടാം ബാധയില്ലിതിൻപ്രവൃത്തിമൂലമായ്ബുധന്ന
റി. മൂവിധത്തിലുണ്ടവിദ്യതൻവിനാശമന്ത്യമോ കൈ
വരുന്നതിസ്സരീരമൂലകർമ്മഹാനിയിൽ (൮൫) * കണ്ടോ

---

(൭൯) നൈശ്ചല്യം = ഇളക്കമില്ലായ്ക.

(൮൰) വിധൃതി = വിധാരണം.

കാലാഖ്യനാമഭാഗവതദാസൻരചിച്ചതാം ആനന്ദമ
ന്ദാരമിദം മുദെഭൂയാദിദാം(൩൨)നതിഃ (൫൨)

സമാപ്തം

ഹരികീർത്തനം.

ഹരിഃ — കത്തുംശിഖിക്കരിമയെത്തന്നൊളിപ്പൂരയി
ലസ്തംഗമിച്ചമിഴിയാൽ കാണ്മതിന്നരിയ- ചിത്തിങ്ക
ലൊത്തുലയമാംപോലെചിത്തമതു വർത്തിക്കുമാറരുൾ
ക ദേവേശകൃഷ്ണജയ (൧) * കാണാകമേരുസുഷിരാന്ത
സ്ഥമാംപരചി ദേണാങ്കജാതസുധയാപ്ലാവിതംസപ
ദി- വീണാക്വണെസുഷിമുനദപാരിഹൽ, 'പ്രണവ
ബാണാവലക്ഷഗത-ദേവേശ':(൨) * ഘിട്ടീടുവാനപ്പന
ഋതമാനമേകനില പെട്ടീശനൽചിതിയൊടൊന്നായ്
സപദമാത്തുടനെ- തട്ടിട്ടുനേതിവഴിയെല്ലാംമനംവിള
വിൽ നട്ടിടുമാറരുൾക-ദേവേശ:(൩) * കീനാശനാശ
നമനസ്സെത്തിവൻധിഷണ ക്ലാസ്ഥതിന്നബലതന്നൂ
ത്രവൽത്തിയിൽ- മീനാസ്യാറന്നുലക പാലിച്ചദേവ വ
ടിവാനായയിൽധരതി-ദേവേശ: (൪) * കന്നൊത്ത
സൌഖ്യമനുവേലംകൊതിക്കമവ നൊന്നൊന്നകററി
വിഷയംഗിങ്കലാക്കമനം- മുന്നൊത്തസൽസ്ഥിതിമറ

(൧) അസ്തംഗമിച്ച=അസ്തമിച്ച. വീണാശബ്ദതുല്യശബ്ദമുള്ള.

നുള്ളകണ്ണമണി തന്നൊപ്പിതിന്നരുൾക-ദേവേശ:(൫) ക്കുറെങ്കിലില്ലഭഗവാനെന്നുലോകർപറ കേറുന്നതിന്നു വഴിയുണ്ടായിടാസ്വതിനു- വീറുററഭക്തിയുടയോനിൽ കൃപാരസമ തൂറേണ്ടകാലമിതു-ദേവേശ:(൬)* കേദാര മദ്ധ്യമതിലല്പംമിഴിച്ചുമിഴി യാദായചിത്തമൊടലക്കുന്ന വായുവിനെ- പൈദാഘകാലഗതിയെല്ലാമമക്ഷ്വതി നൌദാസ്യവൃത്തിയരുൾ-ദേവേശ:(൭) * കൈവല്യപാത്രമതുതാനായെഴുംവടിവു കൈകവന്നതങ്ങുകളുമന്നെ നൃരാസഭർകൾ- സൈവാഘദേഷചിതിയെന്നെന്നിയില്ലിവന്നു ദൈവാശ്രയൻകരുതു-ദേവേശ:(൮) കൊടീരവുംനിടിലദേശത്തിലിട്ടമ്മട്ടു പാടീരവുംമണിയുമാവന്ന്യമാലയതും- മൂടീട്ടുവാപ്പൂരുജഗന്നാഥമോർത്തുബത പാടീടുവാനരുൾക-ദേവേശ: (൯) * കൌമുദ്വതത്തിലുള്ളവാം ശ്വേതിമസ്സുമതി വൈമുഖ്യമേകുവൊരു നിൻപുഞ്ചിരിപ്പുതുമ- കൈമുത്യമെന്നിയുരയില്ലീശ സൌധമിതിമൊമൂഢ്യമാനമവ-ദേവേശ: (൧൦) * കണ്ഠാവസക്തജനഭീയാംഗജേന്ദ്രനൊരു കണ്ഠീരവൻസപദിനീയായ്ശ്രവിച്ചമമ- കണ്ഠീകരിച്ചുദുരിതംവിഷ്ണുപാദമതിൽ മണ്ടീടുമാററരുൾക ദേവേശകൃഷ്ണജയ (൧൧)

---

(൭) കേദാരം-ലലാടാന്തശരീരം.

(൮) നൃരാസഭർകൾ=നരക്കഴുതകൾ.

(൯) പാടീരം=ചന്ദനം.

(൧൦) ശ്വേതിമാ=വെളുപ്പ്.

(൧൧) കണ്ഠീരവൻ=സിംഹം.

ഛരി:— ഒന്നായ്യോന്ന്യംബ്ബജ്ജാന്തവ്വിശദമകളമായ് ശ്രീപരാശബ്ദഭാക്കായ് നിന്നാനന്ദംവിതറും ഹൃദയകമലമാം ദ്വൈതമായ്ശ്ലിഷ്ടമായ്യേൽ- എന്നാളുംതേടി വേദാഗമമുടിവൊഴിവായ്ച്ചൊല്ലുമച്ചിത്സുഖൈക്യക്കന്നായ്മിന്നുംമദന്തർഗ്ഗൃഹമണിമുരഭിത്തേകണം മംഗളമെ.

ഛരി:— താരക്കണ്ണാടിതന്നിൽപ്രതിഫലനമെടുത്തിട്ടുനീയെൻപുരാനെ! താരായോഗംധരിപ്പോൾക്കമലസഹിതിയങ്ങേകുവോന്നോപ്പുഞാനോ- നീരുകൾകാംക്ഷാമുളക്കുന്നതുതരികധുനാ വൃഷ്ണിവംശപ്രദീപം ചേരുംഭക്ത്യാപുകഴ്ത്തുന്നടിയനുടയവൻനീയൊഴിഞ്ഞില്ലയാതോൻ (൧)

ഛരി:— കണ്ഠേകാലനുപോലുംദുരധിഗമമതായുള്ളനൽപ്പൂവിൽമാവൈ കുണ്ഠേചേരുംമനോവാരണവരനെയജൻചില്പുഴിൽനീയിടേണം- പണ്ടേതിൽതന്നെരണ്ടെറ്റെറാരുചരമരസംമോന്തിയൊന്നാംഭവാനോടുണ്ടേവംവീണകേഴുന്നകമലരിലിവൻ കൃഷ്ണ! കൃഷ്ണാച്യുതേശ! (൧)

---

(൧) ഹൃദയകമലമാ=ഹൃദയകമലംവരെ. സഹിതി=സാഹിത്യം (ചേപ്പ്) ശ്ലിഷ്ടം=ചേന്ന്ത- മേൽ=മുകളിൽ.

(൧) കണ്ഠേകാലൻ=ശിവൻ. ദുരധിഗമം=അറിവാൻ പാടില്ലാത്ത (എത്താത്ത)

രാമഹൃദയംഭാഷാ.

പിന്നീടുരാമനരികാന്നൊരുവായുപുത്രൻ തന്നോടുജീവജഡചിത്തുകൾതന്റെതത്വം- നിന്നോടുഞാൻപറവനായതുകേൾക്കയെന്നു ചൊന്നൊന്നുപാൎവ്വതിയൊടായരുൾചെയ്തുശംഭുഃ (൧) * ആകാശഭേദമെത്രപോലറിയപ്പെടുന്ന താകുന്നുമൂന്നുവിധമായിമഹാനഭസ്സ്- നീരാശയത്തിലതിനാലളവിട്ടവാൻപോൽ വാരാശയത്തിൽനിഴലിച്ചനഭസ്സിവണ്ണം (൨) * ചിത്തീവിധത്തിലുളവായിസമഷ്ടിബുദ്ധി യുക്തന്മഹേശനകതാർനിഴലെന്നുരണ്ടും- സത്തായിടുന്നപരമാത്മപദാൎത്ഥമൊന്നും ചേൎത്താണുതന്നെചിതിമൂന്നുവിധം പറഞ്ഞു (൩) * ചിത്തിന്നെഴുന്നനിഴലുള്ളൊരുബുദ്ധിതന്റെ കൎത്തൃത്വമെന്നതുവികാരവിഹീനനായി- നിൎഭേദനായിടിനസാക്ഷിയിലജ്ഞരാലെ ജീവത്വവും ഭ്രമമൊടേററിയതായിടുന്നു (൪) * ചിച്ഛായയായതുമൃഷാഭ്രമമാ"ണവിദ്യാ വിശേഷമാന്നി"തുളവായിതിചൊല്ലിടുന്നു- തദ്ബ്രഹ്മമോനിഖിലഭേദമകന്നതാണ് ഭേദംകരേററിടുമുപാധിനിമിത്തമാകും (൫) * ആഭാസ

---

(൨) മഹാനഭസ്സ്=മഹാകാശം. നീരാശയം=തടാകം.

(൩) സമഷ്ടി=സമസ്തം. ചിതി=ചൈതന്യം.

(൪) വികാരവിഹീനൻ=വികാരശൂന്യൻ. നിൎഭേദൻ=ഭേദമററവൻ.

(൫) ചിച്ഛായാ=ചിദാഭാസൻ. മൃഷാഭ്രമം=മിഥ്യാബുദ്ധി. അവിദ്യാവിശേഷം=അവിദ്യാഭേദം.

ന്നുള്ളഴമവിദ്യയതേകഴിച്ച ജീവനുശുദ്ധനോടഖണ്ഡ
മതാകുമൈക്യം- ചൊല്ലപ്പെട്ടന്നിവിടെയപ്പടിതത്ത്വ
മസ്യാർത്ഥ്യാകുംമഹാപദമൊടൊത്തൊരുവാക്യവൃന്ദൈഃ
(൩) * എപ്പോളജ്ജീവപരർത്തങ്ങടെയൈക്യബോധ
മുല്പന്നമാംശ്രുതിമഹാവചനത്തിനാലെ അപ്പോളവി
ദ്യയതുകാര്യമതാംപ്രപഞ്ച മൊപ്പംനശിക്കുമതിനി
ല്ലൊരുശങ്കയല്പം (൧) * എന്നിഷ്ടനായവനറിഞ്ഞിതു
തൽസ്വരൂപ മൊന്നിങ്കൽനില്ക്കുമിഹഭക്തിവിഹീന
രായി- ശാസ്ത്രാന്തരങ്ങളിലാഴമവർക്കുബോധ മെത്തി
ല്ലമുക്തിരപിജന്മശതങ്ങളാലും (൨) * നിന്നോടെ
ന്റെരഹസ്യമായഹൃദയം ശുദ്ധ!കഥിക്കപ്പെട്ട ന്നെ
ന്നാൽതാൻപരനാലെഭക്തിരഹിതന്നായിശംന്നായി
തു- രാജ്യത്തിന്നുമഹേന്ദ്രനുള്ളൊരു പദത്തിങ്കേന്നുമേ
റാംമഹൽ സജ്യംചെയ്യുരുതാകയാൽ പരനുനല്കീട്ടു
ന്നതിന്നായിടം (൪)

ശ്രീബാലാഖ്യയമീന്ദ്രാം
ഘ്ര്യംബുജദ്വംഗേനനീലകണ്ഠേന
ശ്രീരാമഹൃദയഭാഷാ-
നിർമ്മിതിയാലോകിസന്മതിഃസജ്ജനെ

---

(൧) ജീവപരർ=ജീവബ്രഹ്മങ്ങൾ. അവിദ്യതന്റെകാര്യമായപ്രപഞ്ചത്തോടൊപ്പം നശിക്കും.

(൨) മുക്തിരപി=മുക്തിയും.

(൪) സജ്യംചെയ്യുരുത്=സന്നദ്ധനാകരുത്. (വജ്ജ്യം=പാക്ഷത്താകയാൽ) എന്നുമാം. ബാലാഖ്യനായിരിക്കുന്നയമീന്ദ്രന്റെ പദമാകുന്ന അബ്ജത്തിനുവണ്ടായവനാൽ. നിർമ്മിതി=നിർമ്മാണം (ഉണ്ടാക്കൽ)

ആത്മപഞ്ചകംഭാഷ.

ഹരിഃ- അല്ലിന്ദ്രിയങ്ങൾമനമല്ലശരീരമല്ല പ്രാണങ്ങളല്ലഹമഹംകൃതിയല്ലബുദ്ധിഃ- ദാരങ്ങൾകുഞ്ഞുകൾനിലംധനമാദിയല്ല സാക്ഷ്യന്തരാത്മകനാഹംശിവനാണ്നിത്യൻ (൧) വള്ളിയെന്നറിയായ്കയാലതുസർപ്പമായിട്ടമാറുംപോ ലുള്ളിലാരഹമെന്നബോധമെഴാതെജ്ജീവനതായിതാൻ സിദ്ധവാക്കതിനാലഹിഭ്രമമാറിവള്ളിയതായപോൽ ബുദ്ധമായിതുജീവനല്ലശിവോഹമെന്നുഗുരൂക്തിയാൽ (൨) * സത്യബോധസുഖസ്വരൂപമതായിടുംപരവസ്തുവിൽ മിഥ്യയാകിയവിശ്വമുണ്ടറിയുന്നവിഭ്രമശക്തിയാൽ- സുപ്തിമോഹബലാൽ സ്വപ്നസമാനമായിതസത്യമാം നിത്യനങ്ങിനെശുദ്ധനാംപരിപൂർണ്ണനൊന്നഹമേശിവൻ (൩) * എങ്കൽനിന്നകലത്തസത്യമതാംജഗത്തണുതുല്യമായെങ്കിലുംനാഹിബാഹ്യവസ്തുവവിദ്യയാൽപരികല്പിതം- ദർപ്പണത്തിനകത്തെഴുന്നവപോലെയദ്വയനായിട്ട നിപ്പരീശനിലുണ്ടുതോന്നിവരുന്നുഞാനതിനാൽശിവൻ (൪) * ജന്മവൃദ്ധിവിനാശമററവനാണ്ഞാൻപറകപ്പെട്ടും

---

(൧) അഹംകൃതി=അഹംകാരം. (ധനമാദ്യകന്നോൻ) എന്നുമാം.

(൨) അഹിഭ്രമം=സർപ്പമെന്നശങ്കാ. ബുദ്ധം=അറിഞ്ഞത്. ഉണ്മയായത്=ഉള്ളത്.

(൪) ശിവശബ്ദലക്ഷ്യൻ=ശിവശബ്ദത്താൽ ലക്ഷ്യമാക്കപ്പെട്ടവൻ.

മായയാലുളവായിടുന്നവദേഹധൎമ്മമശേഷവും- ചി
ത്സ്വരൂപനിവിക്കകത്തൃതതൊട്ടതില്ലതഹംകൃതി ക്ക
ണ്മയായതുതന്നെഞാൻ ശിവശബ്ദലക്ഷ്യപരാല്പരൻ
(൫) * ഞാൻജാതനല്ലമരണംജനിമയങ്ങിനിക്ക ഞാ
ൻപ്രാണനല്ലപശിദാഹമതെന്തുചിത്തം ഞാനല്ലശോ
കമതുപോൽമമമോഹമെങ്ങു കൎത്താവുഞാൻനഹിക
ഭോക്താമമബന്ധമുക്തീ (൬)

ബാലനാമയമിന്ദ്രന്റെ
ഭൃത്യനാംനീലകണ്ഠനാൽ
ആത്മപഞ്ചകഭാഷേയം
കൃതാജ്ഞാതാവിമുക്തിദാ.

കൈവല്യകന്ദളി.

ഹരി:— ഓന്തത്സൽ= തസ്മാ അൎക്കനാമ്നേക
സ്മൈചനതേജസേനതിഃസേയം- ഖാനിലവഹ്നി
ബ്ജ്യാന്തംസ്രക്ഫണിസദൃശം യതഃസമുദ്ഭൂതം= ആ
കാശം തുടങ്ങി പൃഥിവീപൎയ്യന്തമുള്ള ഭൂതസമൂഹങ്ങ

(൬) നഹി= അല്ല. ബന്ധമുക്തീ= ബന്ധമോക്ഷങ്ങൾ.

(൭) ഇയം= ഇത്. കൃതാ= ചെയ്യപ്പെട്ടത്. ജ്ഞാതാ= അറിയപ്പെട്ടത്. വിമുക്തിദാ= മുക്തിതരുന്ന.

ൾ യാതൊന്നിൽ (ഭ്രമത്തിൽ) വള്ളിയിൽ പാമ്പു പോലെ ഉണ്ടായവയായിരിക്കുന്നുവൊ ആ ശിശ്രുവിന്റെ പേർപോലേയുള്ള പേരോടുക്കൂടിയ അനിർവ്വചനീയമായ ഒരു തേജസ്സിനു നമസ്കാരം (൧) * പ്രണിഗദികൎമ്മക്രിയതെ പരമിഥസംവിൽസ്വരൂപമിതിസൎവ്വഃ- ഭദ്രംകൃഷിഷ്ടഥൈയംഗവീനപോഷംപ്രപിഷ്യദൌൎഭാഗ്യം- ഇവിടെ ജ്ഞാനസ്വരൂപത്തെന്നെ വാക്കിനു വിഷയമാക്കി ചെയ്യപ്പെടുന്നു എന്നിതു ഹേതുവാൽ അവനവന്റെ ദൌൎമ്മനസ്യത്തെ വെണ്ണ പോലരച്ചു മുട്ടവാക്കിക്കൊണ്ടു മംഗളത്തെ ചെയ്യട്ടെ (൨) * മായാകാൎയ്യമശെഷാ മായൈവപരംനിരൂപണെനാന്യൽ- യദ്ഘടകടകാദ്യഖിലം മൃദ്ധാടകമുഖ്യരൂപതൊവിദിതം (൩) മായയാലുണ്ടായവ എല്ലാം വിചാരിച്ചു നോക്കുമ്പോൾ മായതന്നെ- വേറൊന്നുമല്ല- എന്തെന്നാൽ കുടം- വള- മുതലായവ എല്ലാം മൺ പൊൻ മുതലായവയുടെ രൂപമായ്ത്തന്നെ അറിയപ്പെടുന്നതുകൊണ്ടു. (൩) * സ്വപ്ന ഇവകണ്ഠദേശെ ജാഗ്രതിചില്ക്കുഡ്യ എവ സേയമപി- ജാഗതചിത്രം രചയതി നശ്യതി സമ്യങ്നിരീക്ഷ്യമാണൈഷാ- സഥകാൎത്സ്ന്യേനാഥി തുഥരാ നിൎവ്വചനീയാചപാസ്തവീ കഥിതാ- ശ്രൌത്യാ വിചാരദൃഷ്ട്യാ ലോകദൃശാചാപിസാ സ്വയംക്രമശഃ (൪-൫) * കണ്ഠദേശത്തിൽ സ്വപ്നമെന്നപോലെ ജാഗ്രല്ക്കാലത്തിലും ചേതനമാകുന്ന ചുവരിന്മേൽ ഈ മായാ ജഗൽചിത്രത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നു- ഇമ്മായാ ഉററു നോക്കുമ്പോൾ

അതിൻ കാൎയ്യമായ പ്രപഞ്ചത്തോടെ നാശിക്കും. വീണ്ടും മായാ വൈദിക- യൌക്തിക- ലൌകികദൃഷ്ടികളാൽ മൂന്നു മിഥ്യാ- അനിൎവ്വചനീയാ (വാക്കിനെത്താത) സത്യം എന്നു വരുന്നു. (൪_൫) * യാമാസേയം മായാവിദ്യാ യാനൈവവിദ്യതെസാക്ഷാൽ- പ്രോച്യത ഏവം ബ്രഹ്മധാ ജ്ഞാനേന വിനശ്യതീതിചാജ്ഞാനം. മാ എന്നു നിഷേധശബ്ദത്തിന്ന് അൎത്ഥമാകുന്നതേതോ അതു മായയെന്നും പരമാൎത്ഥമായേതില്ലയോ അത വിദ്യയെന്നും ജ്ഞാനത്താൽ നശിക്കുന്നതുകൊണ്ടു അജ്ഞാനമെന്നും ഇങ്ങിനെ മായാ അനേകവിധം ചൊല്ലപ്പെടുന്നു. (൩) * അപവരകസ്ഥതമോവൽ സ്വാശ്രയവിഷയേയമീഷ്യതെമുനിഭിഃ- ജീവാശ്രയേതികേചന തന്നാസമഞ്ജസമഭോനുഭവമൌസമൃാൽ (൬) ഉറക്കറയിലിരിക്കും ഇരുട്ടെന്ന പോലെ ഈ മായാബ്രഹ്മത്തെ യാശ്രയിച്ചതിനെത്തന്നെ വിഷയമാക്കുന്നതെന്നു പറയപ്പെടുന്നു- വാചസ്പതി മിശ്രർ മുതലായ ചിലർ ഇതു ജീവാശ്രയയെന്നു പറയുന്നു- ഇതനുഭവത്തിനു ചേരായ്കയാൽ യുക്തമല്ല. (൬) * യൽപൂൎവ്വസിദ്ധതമസഃ പശ്ചിമ ഇഹഥനാശ്രയസ്സഥാവിഷയഃ- അപിചഭവേജ്ജീവാശ്രയതാത്ര്യാജ്ഞാനാഭിമാനിതാവശതഃ (൮) എന്തെന്നാൽ ആദ്യമുള്ള ഇരുട്ടിനു രണ്ടാമതുണ്ടായതാശ്രയമാകാത്തതിനാൽ- എങ്കിലും (ഞാൻ അജ്ഞൻ എന്ന) അഭിമാനത്താൽ ജീവാശ്രയത്വവും സംഭവിക്കുന്നതായി അനുഭവമുണ്ടാകുന്നതെ ഉള്ളൂ. (൮) * തിശമശ്ലമീ

ബാന്ധകാരം നാവരിതാചിതിമിതീഹമാസ്തദ്ധൃതിഃ (മതിഃ)-സാ സ്യാവൃത്തിചിതേരിവയന്നവിരോധഃ സ്വകീയസംശ്രയതഃ (ൻ) അന്ധകാരം ആദിത്യനെ മറസ്സാത്തതുപോലെ ഈ മായാചൈതന്യത്തെ മറസ്സയില്ലെന്നു ധരിക്കരുത്- ഈ മായയ്ക്കു ബുദ്ധിവൃത്തിയിലുണ്ടായ ചൈതന്യത്തിൽനിന്നും വിരോധമെന്നല്ലാതെ തനിക്കാശ്രയമായ സാധാരണ ചൈതന്യത്തിൽനിന്നും യാതൊരു ഹാനിയും ഇല്ലെന്നുള്ളതെന്തൊരതിനാൽ (൰) * തദിദം തദ്യഥാ രണിസംസ്ഥശിഖീ നബാധകസ്തമസഃ- കിന്തു മഥനോത്ഥപാവക ഏവ ഭവേത്സാധ്യസാധകസ്യാപരഃ (ഫാ) അരണിക്കമ്പിലിരിക്കുന്ന അഗ്നി ഇരുട്ടിനു സാധകമെന്നല്ലാതെ ബാധകമാകാത്തതും അതിനെ മഥിക്കുന്നതിനാലുണ്ടാകുന്ന അഗ്നി തന്നെ ബാധകമാകുന്നതും എങ്ങിനെയൊ അതുപോലെ തന്നെ (എന്നറിക) (ഫാ) * വിക്ഷേപാവൃതിഭേദേന ഹൈദ്രൂപ്യമുച്യതെശക്തേഃ- വിക്ഷേപാഖ്യശക്തിർല്ലിംഗാദ്യബ്രഹ്മാന്തമുത്സൃജേദപരാ= ആവരണാഖ്യാവരതെ ദൃഗ്ദൃശ്യഭേദമഥ ബാഹ്യേ- സർഗ്ഗബ്രഹ്മവിഭേദം ചൈഷാ സംസാരഹേതുരിതിവിദ്യാൽ (ഫഫ-ഫവ) വേദാന്തശാസ്ത്രത്തിൽ വിക്ഷേപാവരണഭേദത്താൽ ശക്തിയുടെ രണ്ടു രൂപങ്ങൾ ചൊല്ലപ്പെടുന്നു- വിക്ഷേപശബ്ദവാച്യയാകുന്ന ശക്തി സൂക്ഷ്മശരീരം മുതൽ അണ്ഡംവരെയുമുണ്ടാക്കുന്നു- ഇതിൽനിന്നന്യയായ ആവരണശക്തി ഉള്ളിൽ ദൃഗ്ദൃശ്യങ്ങളുടെ ഭേദത്തെയും പു

റത്തു സൃഷ്ടിസ്രഷ്ടാക്കളുടെ ഭേദത്തെയും മറസ്സുന്നു. ബന്ധഹേതുവും ഇതുതന്നെയെന്നറിയണം (൧൧-൧൨) * ലോകംകർത്തുമകർത്തും വാന്യഥാകർത്തുമീശതഇതീശഃ- വശമായോപാധിരുദിതഃ ശ്രുതിതഃസബ്രഹ്മകാരണംകഥിതം (൧൩) ലോകത്തെ സൃഷ്ടിചെയ്യുന്നതിനും ചെയ്യാതിരിക്കുന്നതിനും വേറെ വിധം ചെയ്യുന്നതിനും ശക്തനാണെന്നുള്ള കാരണത്താൽ ഈശ്വരൻ തനിക്കധീനയായ മായയാകുന്ന ഉപാധിയോടുകൂടിയവനെന്നു ശ്രുതിയാൽ ചൊല്ലപ്പെടുന്നു. ഇവൻതന്നെ കാരണനാകുന്ന ഈശ്വരൻ (൧൩) * ജാഗതവിഭ്രമവജ്ഞ് സ്വാധിഷ്ഠാനംഭവേദ്യദേതദിദം- ത്രൈയന്തെപരിദൃഷ്ടം ബ്രഹ്മപദേനാന്വഹം 'സക്കൂടസ്ഥഃ- യോധിഷ്ഠാനതയോക്താ ദേഹദ്വയചേതനസ്സനഃസാക്ഷീ"- ജീവഃസാധിഷ്ഠാനവ്യഷ്ടിജ്ഞാനോദരസ്ഥിതാഭാസഃ. (൧൪-൧൫) സമസ്തപ്രപഞ്ചകല്പനയ്ക്കും അധിഷ്ഠാനമാകുന്നതേതൊ അതു വേദാന്തത്തിൽ ബ്രഹ്മമെന്നു ദർശിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. സ്ഥൂലസൂക്ഷ്മശരീരങ്ങളോടു കൂടിയതായും അവക്കധിഷ്ഠാനമായും ഏതിരിക്കുന്നുവൊ അതു കൂടസ്ഥചൈതന്യവും അധിഷ്ഠാനത്തോടുകൂടിയ വ്യഷ്ടിജ്ഞാനത്തിൽ പ്രതിബിംബിച്ചതു ജീവനും ആകും. (൧൪-൧൫) സത്യോഭയേതിനചൈഷാം ഭേദസ്ത്വൗപാധികോഭവേൽക്കിന്തു- ഐക്യമഖണ്ഡരസംത ദ്ഘടേതവേദാന്തവാക്യപരിനിഷ്ഠം. (൧൬) ഈ ബ്രഹ്മകൂടസ്ഥജീവന്മാർക്കുള്ള ഭേദം സത്യമല്ല- എന്നാൽ ഉപാധിക

ല്പിതംതന്നെ. ആകയാൽ വേദാന്തശാസ്ത്രത്തിനു താ
ല്പൎയ്യമായുള്ള അഖണ്ഡൈകരസൈക്യം യോജിപ്പുള്ളതാ
കും. (൫൬) * ശുദ്ധചിദീശോജീവസ്തയോർഭേ
ദോദ്വയോസ്തഥാവിദ്യാ- തച്ചിദ്യോഗശ്ചാമീ ഷ
ണ്ണാനാദയഉദീരിതാ ആൎയ്യൈഃ (൫൭) * ശുദ്ധചൈ
തന്യം, ഈശൻ, ജീവൻ, ഇവർ തമ്മിലുള്ള ഭേദം, അ
വിദ്യാ, ഇതിന്നു ചൈതന്യത്തോടുള്ള സംബന്ധം,
എന്നീ ആറും ഞങ്ങൾക്കനാദി (ആദിയററത) (൫൮)
സംസൃതിവ്രതതേർബ്ബീജംദ്വാ ധ്യാരോപംവദന്ത്യഥാ
ധ്യാസം- സോതസ്മിംസ്തദ്ബുധൈഃ പ്രാണിസമാനോ
ദ്വിധായമുപദിഷ്ടഃ (൫൯) സംസാരമാകുന്ന ലതാവ
ലയത്തിനു കാരണം അധ്യാരോപമല്ലെങ്കിൽ അധ്യാ
സമെന്നു വിദ്വാന്മാർ പറയുന്നു- ഇതു, അതല്ലാത്തതി
ൽ ആ വസ്തുത്തോന്നൽ- അതായതു (അയഥാവസ്തു
ഗ്രഹണം) ഭ്രാന്തിഗ്രഹണം എന്നു ചൊല്ലപ്പെടും. സ
കല പ്രാണികൾക്കും സമമായ ഈ യധ്യാസം വീണ്ടും
രണ്ടായി ചൊല്ലപ്പെടുന്നു(൫൯) * ഏകോജ്ഞാനാധ്യാ
സസ്തഥാന്യോൎത്ഥാധ്യാസ ഉച്യതേചപുനഃ-അൎത്ഥാധ്യാ
സോദ്വേധാസ്വരൂപസംസൎഗ്ഗഭേദതഃകഥിതഃ (൬൦)
ഒന്നു ജ്ഞാനാധ്യാസമെന്നും മററൊന്നു അൎത്ഥാധ്യാ
സമെന്നും പറയപ്പെടുന്നു. അൎത്ഥാധ്യാസം സ്വരൂ
പാധ്യാസം, സംസൎഗ്ഗാധ്യാസമെന്ന ഭേദത്താൽ ര
ണ്ടുവിധമായി ചൊല്ലപ്പെടുന്നു (൬൦) * ആത്മന്യനാ
ത്മവൎഗ്ഗസ്യോക്തോധ്യാസഃസ്വരൂപതസ്തസ്യ- സംസ
ൎഗ്ഗാധ്യാസഃസ്യാന്നിത്യമവിദ്യാദ്യനാത്മനിചയേതു ()

ആത്മാവിൽ അനാത്മസമൂഹത്തിന് സ്വരൂപാധ്യാ
സവും ആത്മാവിന ജഡപദാർത്ഥങ്ങളിൽ സംസർഗ്ഗാ
ധ്യാസവും നിത്യമായി ചൊല്ലപ്പെടുന്നു (൨൦) * അപ്ര
ത്യക്ഷാകാശെതലമലിനത്വാദികം ച യദ്ബാലാഃ-
അദ്ധ്യസ്യന്തിപരേവ്യ യ ഏവമവിദ്യാദ്യനാത്മകാരോ
പഃ (൨൧) മൂഢന്മാർ പ്രത്യക്ഷമല്ലാത്ത ആകാശത്തി
ൽ തലം (നീലപ്പാത്രസ്വരൂപം) മലിനത്വം മുതലാ
യവ എങ്ങിനെ ഏററിക്കൊള്ളുന്നോ അങ്ങിനെ കേട
ററ പരമാത്മാവിൽ അനാത്മപദാർത്ഥമാരോപിക്ക
പ്പെടുന്നു (൨൧) * യസ്യാഭാവേധ്യാസൊഭവേന്ന ത
സ്മാദനാദ്യനിർവ്വാച്യം- അധ്യാസോപാദാനംമന്യത
ഇഹഭാവരൂപമജ്ഞാനം (൨൨) യാതൊന്നില്ലാതെ
പോയാലധ്യാസം സിദ്ധിക്കയില്ലയോ അതിനാൽ
ആദിയററതായും ഇന്നപ്രകാരമുള്ളതെന്നു വാക്കിനെ
ത്താത്തതായും ഇരിക്കും ഭാവരൂപമാകുന്ന അജ്ഞാ
നം അധ്യാസത്തിന്നുപാദാന (കാരണ) മെന്നു വി
ചാരിക്കപ്പെടുന്നു (൨൨) * ഏത മവിദ്യാഖ്യം പുനര
ന്യോന്യാദ്ധ്യാസരൂപമനുരുദ്ധ്യാ ലൌകികവൈദിക
മുഖ്യവ്യവഹാരാഃ സ്യുന്സന്തുതേഥയഥാ (൨൩) ഈ
അവിദ്യയെന്നു പേരുള്ള അന്യോന്യാദ്ധ്യാസത്തെയാ
ശ്രയിച്ച് ലോകത്തിലും വേദത്തിലും പ്രസിദ്ധമായി
ട്ടുള്ള വ്യവഹാരങ്ങൾ സംഭവിക്കുന്നു. ഈ അധ്യാസം
ക്കൂടാതെ ലോകവ്യവഹാരം സിദ്ധിക്കയില്ല. അതെങ്ങി
നെയെന്നാൽ (൨൩) * ഖാദിഷ്വഹംവിയുക്തസ്യവ്യവഹ
നഹിസ്യാൽ പ്രമാതൃതാഭാവെ- അസ്യാശ്ചൈവപ്രമാ

ണപ്രവൃത്തിനിചയോപപത്തിരപിനസ്യാൽ (൨൪)
ദേഹേന്ദ്രിയാദികളിൽ ഞാൻ- എന്റേതെന്നു തുടങ്ങി
യതാററവനു പ്രമാതൃത്വമില്ലാതെ പോകുന്നു- പ്രമാതൃ
ത്വമില്ലാത്തതിനാൽ പ്രമാണപ്രവൃത്തികൾക്കു യോ
ഗ്യതയും ഇല്ലാതാകുന്നു (൨൪) * ഇന്ദ്രിയമനുപാദായ
വ്യവഹാരൊനാ പരോക്ഷമുപളദിയാൽ- വ്യാപാര
സ്ഥപഷിഖാനാം നേഹാധിഷ്ഠാനമന്തരാസിദ്ധ്യേൽ
(൨൫) ഇന്ദ്രിയസംബന്ധം കൂടാതെ അപരോക്ഷം
(പ്രത്യക്ഷം) മുതലായ വ്യവഹാരമുണ്ടാകയില്ല- അ
ധിഷ്ഠാനമില്ലാതെ ഇന്ദ്രിയങ്ങളുടെ വ്യാപാരവും സി
ദ്ധിക്കയില്ല (൨൫) * വ്യാപ്രിയതെനചദേഹേനാ ന
ദ്ധ്യസ്താത്മഭാവതഃപുരുഷഃ- ന്യസ്തേത്ഥസതിഭവിതാ
നാ സംഗസ്യാത്മനഃപ്രമാതൃത്വം (൨൬) അഹമെന്ന
അദ്ധ്യാസമററ ദേഹത്തെക്കൊണ്ടു പുരുഷൻതൊഴിൽ
ചെയ്യാൻ ശക്തനാകുന്നതല്ല- ഇപ്രകാരം പറകപ്പെ
ട്ട അത്ഥങ്ങൾ സിദ്ധിക്കാതെ പോയാൽ അസംഗ
നായിരിക്കുന്ന ആത്മാവിനു പ്രമാതൃത്വവും സിദ്ധിക്കി
ല്ല (൨൬) ഉക്താന്യേവമവിദ്യാ വദ്വിഷയാണ്യപിഭ
വന്തിശാസ്ത്രാണി- പ്രത്യക്ഷാദിസമസ്ത പ്രമാണവർഗ്ഗാ
ണിചേദിതദവേഹി (൨൭) ആകയാൽ പ്രത്യക്ഷം മു
തലായ സകല പ്രമാണക്കൂട്ടങ്ങളും ശാസ്ത്രങ്ങളും ഞാ
ൻ അവിദ്യയോടുകൂടിയവൻ എന്നു അഭിമാനമുള്ള പു
രുഷന്ന് വിഷയങ്ങളെന്നു ചൊല്ലപ്പെട്ടതായി ഇതേ
അറിഞ്ഞുകൊൾക(൨൭)അവിശേഷാദ്യൽപശു ഭിശ്ചാ
ത്ഥൈഃശ്രോത്രാദികസ്യസംബന്ധെ- സത്യനുകൂലെ

ജ്ഞാനെ യാന്ത്യഭിമുഖമന്യഥാനിവൎത്തതെ (൨൮) എന്തെന്നാൽ ശ്രോത്രാദികൾക്ക ശബ്ദാദിവിഷയങ്ങളൊട സംബന്ധമുണ്ടാകുമ്പോൾ അനുകൂല (സുഖമുണ്ടാകുന്നതായി) ജ്ഞാനംവന്നാൽ സമീപം വരുന്നതും വേറുവിധമായാൽ ഭയന്നു തിരിയുന്നതും മനുഷ്യനു പശ്വാ മുതലായവകളിൽ നിന്നുമഭേദമാകയാലും ഇതു ശരിയെന്നതു കൊണ്ടുതന്നെ (൨൮) സംസാരോയംസത്യഃ സംലഗ്നഃസ്വാത്മനിതിവിഭ്രാന്തിഃ- യേയമവിദ്യാനാത്മന ആഭാസസ്യൈവസംസൃതിസ്തപി തു (൨൯) ഈ സംസാരം സത്യമെന്നും ആത്മാവിൽ നല്ലവണ്ണം പററിയിരിക്കുന്നു എന്നും ഉള്ള ഭ്രാന്തിയാതൊന്നോ അതുതന്നെ അവിദ്യാ- ഇതു ആത്മാവിനില്ല- എന്നാൽ ഇസ്സംസാരം (ചിദ്) ആഭാസനേച്ചേൎന്നതുതന്നെ (൨൯) എതദ്വിവിച്യവസ്തുസ്വരൂപ ധാരണമിഹോദിതാവിദ്യാ- ആഭാസസ്യഹിസിദ്ധാഃസപ്താവസ്ഥാഇമാ നിബധ്യന്തെ (൩൦) ഇതിനെ വിവരിച്ചാലോചിച്ച് ബ്രഹ്മവസ്തുവെ താനായറിയുന്നതു വിദ്യയെന്നു വേദാന്തത്തിൽ ചൊല്ലപ്പെടുന്നു. ചിദാഭാസനുള്ള എഴവസ്ഥകൾ ഇങ്ങെഴുതപ്പെടുന്നു (൩൦) * അജ്ഞാനമേകമപരാവൃതിനാമികാന്യാ ഭ്രാന്തിഃ പരോക്ഷവിദിതം തപ പരോക്ഷബോധഃ- അന്യഃശുചാവിലയഎവപരോതിഹൎഷ എതാദശാ ഭവത ആസൃഹി ബന്ധമോക്ഷൌ (൩൧) ഒന്നു ജ്ഞാനം വേറൊന്നാവൃതി (ആവരണമെന്നു പേരുള്ളത്) പിന്നൊന്നു വിക്ഷേപം അന്യം പരോക്ഷ

(വിദിതം=വേദനം) ജ്ഞാനം മററൊന്ന പരോക്ഷ ബോധം ഇതരം (ശുചാ=ശോക) ശോകനാശനം വേറൊന്ന തിഷം (പരമസുഖം) ഇവയാം_ ഇവററിൽ ബന്ധവും മോക്ഷവുമിരിക്കുന്നു(൩൭) * പൂൎവ്വംസ്മൃതാമജ്ഞബന്ധകൃതസ്തതിസ്ര ഉക്താശ്ചതസ്രഇഹമുക്തികൃതശ്ചപശ്ചാൽ_ ദൃക്പ്രാഗഭാവസഹിതംപ്രവദന്തിമൂലമജ്ഞാനമേവനഹിവേദൃഹമിത്യമൃഷ്യ (൩൮) * ഒന്നാമതായിച്ചൊല്ലപ്പെട്ട മൂന്നും ബന്ധത്തിന്നും രണ്ടാമത്തെ നാലും മോക്ഷത്തിന്നും ഹേതുക്കളാകുന്നു_ ഞാൻ അറിയുന്നില്ല എന്നിതിന്ന കാരണം (ദൃക്=ദൎശന) ആത്മവിചാരപ്രാഗഭാവസഹിതമായ അജ്ഞാനമെന്നു ചൊല്ലുന്നു (൩൮) * സ്വതത്വാപഹ്നേനബഹുധാവിപരീതഭാവാ ന്നഹ്യസ്തിനസ്ഫുരതിചേതിയദാഹതത്ത്വം_ തദ്വ്യാഹൃതംവിദുരിഹാവൃതികാൎയ്യമാൎയ്യാ “വിക്ഷേപമേതമപിദേഹയുഗാനുബന്ധം= ആഭാസ”മേഷനിയതംഖലുബന്ധകോസ്യ കൎത്തൃത്വമൂലസുഖദുഃഖനിബന്ധനംച _ ജ്ഞാനദയേന ലയമേഷ്യതി സാക്രമേണാ സത്ത്വാവൃതിഃപുനരഭാനസമാഹ്വയാച (൩൯) (൪൰) * കെട്ടമാൎഗ്ഗമായി വിചാരിച്ച് വസ്തു (തത്വം) പ്രകാശിക്കുന്നില്ലയെന്നു യാതൊരു പറയലുണ്ടോ അതിനെ ആവരണത്തിൻെറ കാൎയ്യമായും സ്ഥൂലസൂക്ഷ്മദേഹങ്ങളോട്ട സംബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ചിദാഭാസനെ വിക്ഷേപമെന്നും സുഖദുഃഖങ്ങൾക്കു ഹേതുവായ കൎത്തൃത്വാഭിമാനം മുതലായവ ആഭാസൻെറ കാൎയ്യമെന്നും വിദ്വാന്മാർ അറിയുന്നു_ ആ വസ്തു ഇല്ലെന്നുള്ള

ഭ്രാന്തിയും പ്രകാശിക്കുന്നില്ലെന്ന ഭ്രമവും മറ്റുള്ള പരോക്ഷാപരോക്ഷജ്ഞാനങ്ങളാൽ ലയംപ്രാപിക്കുന്നു- (നു.ന) (നു.ര) * നഷ്ടേത്വഭാനമുഖ്യാവരണെ സ്വജീവ ത്വാരോപനാശനവശാദ്വിലയംപ്രയാതി- കർത്തൃത്വമുഖ്യസമശോകജഷൈവസംസാ രാഖ്യാസ്ത തഃപരമുദേത്യതിഹർഷഉക്തഃ (നു.ഩ) * അജ്ഞാനാവരണം നശിക്കവെ ജീവഭാവാധ്യാസം നശിക്കുന്നതിനാൽ കർത്തൃത്വം മുതലായ സകലദുഃഖസമ്മുഖമായ സംസാരം നശിച്ചുപോകുന്നു- അതിന്റശേഷം ഉക്തമായ അതിഹർഷം ഉണ്ടാകുന്നു (നു.ഩ) * യദ്വത്ത്വമേവദശമോഭവസീതിവാക്യാൽ സ്വാത്മന്യുദേതിധിഷണാ ത്വപരോക്ഷനാമ്നീ- തദ്വദ്വിവിച്യശ്രുതശൈാവിധ്യുതേ യമാത്മാ ബ്രഹ്മേത്യഥര്വ്വണശിരോത്ഥഉദ്വൈതിസിദ്ധിം (നു.ന്ന) * പത്താമത്തു പുരുഷൻ നീയാകുന്നു എന്ന വാക്യത്താൽ തന്നിൽ പ്രത്യക്ഷാനുഭവം എങ്ങിനെ ഉണ്ടാകുന്നുവൊ അപ്രകാരം ഈ ആത്മാവു ബ്രഹ്മമെന്ന അഥർവ്വണോപനിഷത്തിന്റെ അൎത്ഥം പലപ്രാവശ്യം വിചാരിച്ചു നന്നായ്ബോധിക്കപ്പെട്ടാൽ സിദ്ധിയെ പ്രാപിക്കും (നു.ന്ന) * ജാഗ്രല്കാലെസംവിദൊ ഗോചരായെ ശബ്ദസ്പൎശാദ്യാസ്തഥാകാശമുഖ്യാഃ- ഭിദ്യന്തേവൈചിത്ര്യതോന്യോന്യമേതെ സംവിന്മാത്രം ഭിദ്യതെനൈകരൂപ്യാൽ (നു.൭) * ജാഗ്രല്കാലത്തിൽ ജ്ഞാനത്തിനു വിഷയമായ ശബ്ദസ്പൎശാദികളും ആകാശം മുതലായ ഭൂതങ്ങളും എവയൊ ഇവ നാനാരൂപത്വത്താൽ അന്യോന്യം ഭേദപ്പെടുന്നതല്ലാതെ അ

താതിൻ ജ്ഞാനം ഒരേ രൂപമായി എന്നതിനാൽ ഭി
ന്നിക്കുന്നില്ല (൩൧) * ഏവംസ്വപ്നസ്ഥായിനോ
വസ്തുവേദ്യം ജാഗ്രദ്വേദ്യംസ്ഥായ്യതസ്തദ്ദ്വിദാപി- സം
വിദ്ഭേദോനാസ്തിതസ്സൈകരൂപാ സുപ്തോത്ഥാനംകുർവ്വ
തഃപൂരുഷസ്യ* യസ്സൌഷുപ്താജ്ഞാനബോധഃസ്മൃതിഃ
സ്യാൽസേയംപ്രോക്താത്വനുഭൂതാർത്ഥരൂപാ- തസ്മാ
ദ്വേദ്യംത്വത്രമിഥ്യാവബുദ്ധം സമ്യക്കാലേസ്വാപ്യ
യേ "ബോധഏഷഃ* അർത്ഥാദ്ഭിന്നോ" നൈവബോ
ധാദ്ഭിദാംചിൽ സ്വപ്നജ്ഞാനംവാ തദേവംഭവേൽ
സാ- സംവിത്ത്രിസ്ഥാനേപിചസ്വപ്രഭൈകാ കാലേ
കസ്മിംശ്ചിന്നഹാനിർന്നവൃദ്ധിഃ (൩ വൃ- ൩൯- ൪൦) *
ഈ വിധം സ്വപ്നാവസ്ഥയിൽ അറിയപ്പെടും വസ്തു
സ്ഥിരമല്ല- ജാഗ്രത്തിൽ കാണുന്നവ സ്ഥിരത്വമുള്ള
വ ആകയാൽ ജാഗ്രൽസ്വപ്നപദാർത്ഥങ്ങൾക്കു ഭേദ
മിരുന്നാലും അതാതിൻ ജ്ഞാനത്തിന്റെ ഭേദം ഗ
ണിക്കപ്പെടുന്നില്ല- ഉറങ്ങിയുണർന്നവനു ഞാൻ ഒന്നും
അറിഞ്ഞില്ല എന്നു യാതൊരു സുഷുപ്ത്യജ്ഞാനബോ
ധമുണ്ടോ ഇതു സ്മൃതി- ഈ സ്മൃതി അനുഭവിക്കപ്പെട്ട
അർത്ഥത്തോടു കൂടിയതെന്നു നിയമമിരിക്കുന്നു. ആക
യാൽ ആ അജ്ഞാനം നന്നായനുഭവിക്കപ്പെട്ടതെന്ന
റിയത്തക്കതു- സുഷുപ്തികാലത്തിൽ ഈ ബോധം അ
ർത്ഥത്തിൽ നിന്നും ഭിന്നിക്കുന്നു- സ്വപ്നജ്ഞാനമെന്ന
തുപോലെ ബോധത്തിൽനിന്നും ഭേദിക്കുന്നില്ല. ആ
കയാൽ ജ്ഞാനം ഒരിക്കലും ഹാനിയും വൃദ്ധിയും കൂടാ
തെ മൂന്നവസ്ഥകളിലും ഒരേ സ്വയംപ്രകാശ രൂപമാ

യിരിക്കുന്നു. (സൂ. നൻ- ൪൦) * സേയംസംവിൽ പരമാനന്ദആത്മാ പരപ്രേമാസ്പദമിത്യുച്യതെയൽ അഹംമാഭൂവംനഭൂയാസമേവം പ്രേമാത്മന്യദീക്ഷ്യതെസാവ്യഏഷഃ (൪൧) * ഈ ജ്ഞാനം നിരതിശയപ്രേമത്തിനിരിപ്പിടമായ പരമാനന്ദരൂപ ആത്മാവെന്നു ചൊല്ലപ്പെടുന്നു. എന്തെന്നാൽ ഞാൻ ഒരിക്കലും ഇല്ല എന്നു വരരുത്- എന്നാൽ എന്റെ ഇരിപ്പു സർവ്വകാലത്തും ഭവിക്കട്ടെ എന്ന പ്രിയം എല്ലാവരിലും കാണുന്നതിനാൽ (൪൨) * തൽപ്രേമാത്മാത്ഥംഭവേത്സാതിരിക്തെ നാന്യാത്ഥംതദ്ദ്വിതാസ്വാത്മനീദം- തസ്മാത്തൽസ്യാൽപരമംതേനനിത്യാത്മന ഉക്തെവംപരമാനന്ദതാസ്യ (൪൩) * ഈ പ്രിയം തങ്കൽനിന്നന്യമായ (പുത്രാദി) പദാത്ഥത്തിൽ ആത്മാത്ഥ(ആത്മാവിൻറംശ)മായുണ്ടാകുന്നു- അന്യപദാത്ഥശേഷമായി ആത്മാവിലുണ്ടാകുന്നില്ല- ആകയാൽ ആ പ്രേമം (പരമ) ഉത്തമമെ- ഈ വിധം നിത്യനാകുന്ന ആത്മാവിൻെറ പരമാനന്ദത്വം ചൊല്ലപ്പെട്ടു (൪൪) * അനുഗതംസമവസ്തുഷുയല്പരം നിരപവാദമിദംസദവേഹിതൽ- അധിഗതെസതിതല്പദഉച്യകെ ത്സ്യജ മൃഷാജഗദസ്തിപദാശ്രിതം (൪൫) * സമസ്തപദാത്ഥത്തിലും നിർബ്ബാധമായിട്ടു വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്നതെതൊ ആ ഇതിനെ (ബ്രഹ്മത്തെ) സത്തെന്നറിക- തല്പദത്തെ നന്നായറിഞ്ഞാൽ ഇരിക്കുന്നെ (ഉണ്ടെ)ന്ന പദത്തെ ആശ്രയിച്ചുള്ള മിഥ്യാജഗത്തെ ഉപേക്ഷിക്ക(൪൬) *തദനുശിഷ്ടമഹംപദലക്ഷിതാ സ്വയമഹം

തദിതിത്വവധാരയ— സദധിരോപിതവസ്തുതദാത്മ
നാ വിലയമേതിമരൌജലധീര്യഥാ (൪൪) * അതിന്റെ
ശേഷം അഹം പദത്താൽ ലക്ഷ്യമാക്കപ്പെട്ട ബ്രഹ്മ
ത്തെ താന്തന്നെയെന്നു ധരിച്ചുകൊൾക- സദ്വസ്തുവി
ൽ ആരോപിക്കപ്പെട്ട പദാർത്ഥം മരീചികാജലംപോ
ലെ ബ്രഹ്മരൂപമായിട്ട് ലയിക്കുന്നു (൪൪) *യദിദം ചി
ത്തമുഖേന്ദ്രിയസന്തതി വ്യവഹൃതാവുദിതം പരകാര
ണം- നിരുപധീതിവചോതിഗമദ്വയം തദവധാരയ
നിർഭയമോംസദ്വയം (൪൫) * ചിത്തം മുതലായ ഇന്ദ്രി
യങ്ങളുടെ വ്യവഹാര വിഷയത്തിൽ മുഖ്യകാരണമാ
യി യാതൊന്നു (ബ്രഹ്മം) ചൊല്ലപ്പെട്ടിരിക്കുന്നുവൊ ഉ
പാധിയററതായും ഇന്നവിധമുള്ളതെന്നു പറവാൻ
കഴിയാത്തതായും അദ്വയമായും ഉള്ള ആ പ്രണവരൂ
പബ്രഹ്മം താനെന്നു ചിന്തിക്ക (൪൫) * വിയദിവാ
ധികപൂർണ്ണമശേഷഹൃൽ സ്ഥിതമനന്തമനാമയമദ്വ
യം- യദുപദിഷ്ടമിവശ്രുതിമസ്തകൈ സ്തദവധാരയ:—
(൪൬) * ആകാശംപോലെ അതേക്കാൾ പൂർണ്ണമായും
സകലത്തിന്നു മുള്ളിലുള്ളതായും അന്തമില്ലാത്തതായും
ദുഃഖമററതായും അദ്വയമായും ഇരിക്കുന്ന ഏതൊരുവ
സ്തു (ബ്രഹ്മം) ഉപനിഷത്തുകളാൽ ഉപദേശിക്കപ്പെ
ട്ടം പോലിരിക്കുന്നുവൊ ഭയമററ അതു താനെന്നു ചി
ന്തിക്ക(൪൬)*യത ഇദംനിഖിലംമതമാശ്രുവ ല്പടഇവാ
ഭരണംകനകാദികെ- യദനുവിദ്ധജഡംസ്വരതീവച
തദവധാരയ:— (൪൭) *ഇപ്രപഞ്ചമെല്ലാം യാതൊരു
പരമാത്മാവിൽ വസ്തുത്തിൽ സൂക്ഷ്മനൂൽ പോലെ

യും പൊന്നു മുതലായവയിൽ ആഭരണംപോലെയും
ഇരിക്കുന്നൊ യാതൊന്നിനാൽ അനുഗതമായ ജഡ
പദാൎത്ഥം പ്രകാശിക്കുന്നതായി തോന്നുന്നൊ അതെ
ത്താൻ തന്നെയെന്നു ചിന്തിക്ക (൪൬) *യദനുഭാതിമ
ഹൊന്നികുരംബകം രവിശശിപ്രമുഖംയദപേക്ഷകം- വ
ശകശാഗ്ര്യമനൊവിദിതാത്മകം തദവധാരയ:—
(൪൭) * സൂൎയ്യൻ ചന്ദ്രൻ മുതലായ തേജസ്സമൂഹം യാ
തൊരു ബ്രഹ്മത്തെ അപേക്ഷിച്ച് പ്രകാശിക്കുന്നുവൊ
യാതൊന്നു പരററതായും സ്വാധീനമായ കുശാഗ്ര
ബുദ്ധിയാൽ അറിയപ്പെട്ടും സ്വരൂപത്തോടു കൂടിയ
തായും ഇരിക്കുന്നോ അതെത്തനിക്കു ഭിന്നമായി പ്ര
ണവാൎത്ഥത്തെ ചിന്തിക്ക (൪൭) *ഇതിധൃതാമതിരപ്ര
ചലേവ്യയെ നിരഭിമാനബലേനവിധൂയച- സദസദാ
ശയജാലമിയാല്ലയം കതകധൂളിരിവാംബുനിഖാത്മ
നാ (൪൯) * നാശമററ കൂടസ്ഥനിൽ ഈവിധം വയ്ക്ക
പ്പെട്ട മനസ്സ് അഭിമാനമില്ലായ്കയാൽ സത്ത സത്തെ
ന്നവാസനാ സമൂഹത്തെ നശിപ്പിച്ച് തേററാംപരൽ
പ്പൊടി ജലത്തെ തെളിയിച്ചു അതിൽ ലയിക്കുംപോ
ലെ ബ്രഹ്മമാത്രമായി ശേഷിക്കുന്നു (൪൯)*ധൃതിമിമാം
നഗുരോഃകരുണാംവിനാ ക്വചിദൈതിപുമാനപി
കശ്ചന- ചിദുപസത്തിവശാദുദയത്യസാ വിധിവിളം
ഹൃദയേശമനുവ്രജേൽ (൫൦) *ഈ നിശ്ചയബുദ്ധി ഗുരു
കൃപയില്ലാതെ എങ്ങും ആരും പ്രാപിക്കുന്നില്ല- ബ്ര
ഹ്മോപാസനയാൽ ഇത് വരും-ആകയാൽ തന്റെഹൃ
ദയഗുഹേശനായ വ്യാപകനെ ശരണം പ്രാപിക്ക

(൫൦)*അപിദവിഷ്ഠമിഹേശകൃപാലവഃ സപദിനേദയ
തിസ്വചിദാസ്ഥിതം- യദികൃപാസ്യഭവേന്നഹിദുർല്ല
ഭം കച്ചനകിംചനസോഹമുപാസ്യതാം (൫൧) സ്വ
ല്പമായ ഈശ്വരകൃപാ ഏററവും ദുഃഖപ്രാപ്യ മായി
രിക്കും സ്വരൂപസ്ഥിതിയെ ശീഘ്രം അടുപ്പിക്കുന്നു
(പ്രാപിപ്പിക്കുന്നു)- ഇവൻെറ കൃപയുണ്ടെങ്കിൽ ഏ
ങ്ങും ഒന്നും ദുർല്ലഭമായിട്ടില്ല- ആകയാൽ അതു താനാ
യുപാസിക്കപ്പെടട്ടെ (൫൨) പ്രണവരൂപപരാത്മവി
ഭാവനാ ദൃഢയാൽസ്വവശംവദതാംലഘു- വിളനമ
സ്ത്രിയയാസഹജാഭവേ ദിതിപതഞ്ജലിരാഹനതന്തൃ
ഷാ (൫൩) * പ്രണവരൂപ ബ്രഹ്മോപാസനയാൽ
ഈശ്വരൻ സുഖമായിട്ടു സ്വാധീനപ്പെടും- ഈശ്വര
പ്രണിധാനത്താൽ സമാധി സിദ്ധിക്കുന്നതായി പ
തഞ്ജലി പറഞ്ഞതു മിഥ്യയല്ല (സത്യമെ) (൫൪) ശി
ശുസമാഹ്വമുനീന്ദ്രപദാംബുജ സ്രുതമരന്ദതധൗതപവി
താംകുരാ- അസിതകണ്ഠപദാംകിതനിർമ്മിതാ ഭവതു
സേയമനന്തപദേർപ്പിതാ (൫൫) ശിശുനാമകനായ മു
നീന്ദ്രൻെറ പദമാകുന്ന താമരയിൽനിന്നു പ്രവഹിക്കു
ന്ന തേൻനദിയാൽ ശോധിക്കപ്പെട്ട അംകുരത്തോടു
കൂടിയതും നീലകണ്ഠ നാമകനാലുണ്ടാക്കപ്പെട്ടതുമായ
ഇത് (കൈവല്യകന്ദളീ) ബ്രഹ്മപദത്തിൽ സമർപ്പിക്ക
പ്പെട്ടിരിക്കുന്നു (൫൬)

ഓം തത്സൽ

—o:o:o—

ശ്രീമദാരാദ്ധ്യപാദ

പ ഞ്ച കം.

ഹരിഃ_ യമവാപ്യസമാഗമൈകമൂർത്തി സ്വയമ ദ്വൈതധുരംധരംഗുരൂണാം_ നവജേജ്ജനയിത്രിവർത്മക ശ്ച്വി ച്ഛിശ്ശുനാമാവതുമാം സമ്പൂജ്യപാദഃ (൧) യഇള്ളാ ങ്കണഝാംഘലികാന്തവാസി പ്രഭൃതീനാം കലികാലികീം ഭിയംദ്ര്യൻ പ്രണിയച്ഛ്രുതിസത്യബുദ്ധിമേകഃ ശിശുനാ മാവതുമാം:— (൨) കരുണാവരുണാലയംയമാഹു ർഗ്ഗു ടീകാസിദ്ധിമുഖസ്യചൈകവസ്തും അധിചിദ്വ്യസമംഗി രീന്ദ്രസംസ്ഥം ശിശുനാമാവതുമാം:— (൩) നിശിചാ ന്ദ്രഭവത്പ്രപാരതെന്തര് ദ്ദർശിയസ്മിൻനിജകുണ്ഡികാ പ ഹാരി നപദംചലിതുംസപയംശശാക ശിശുനാമാവതു മാം:— (൪) കിമിദംബഹുഭൃതികസ്യവാഗ്രേ നഹിശം ശക്ഷ്യതഏവകച്ചനേതി വിപരീത തയാപ്രവർത്തിതു ഞ്ചശിശുനാമാവതുമാംസമ്പൂജ്യപാദഃ (൫)
